

Motivace studentů cizinců ke studiu na UTB a jejich adaptace

Miroslava Krajičková

Bakalářská práce
2014/2015

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Miroslava Krajičková**
Osobní číslo: **H12474**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Andragogika v profilaci na řízení lidských zdrojů
v neziskové sféře**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Motivace studentů cizinců ke studiu na UTB a jejich
adaptace**

Zásady pro vypracování:

Studium odborné literatury.

Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti vzdělávání, motivace studentů cizinců ke studiu a adaptace studentů na nové prostředí.

Příprava metodiky výzkumné části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.

Realizace kvalitativního výzkumu pomocí metody polostrukturovaného rozhovoru.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Vyvození závěru na základě výsledků, shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BOBYSUDOVÁ, Ludmila a Julie PIKALOVÁ HERNANDEZOVÁ, 2005. Cizinec a vzdělávání v České republice. Vyd. 1. Praha: OPU. ISBN 80-239-4741-9.

CAKIRPALOGLU, Panajotis, 2012. Úvod do psychologie osobnosti. Vyd. 1. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4033-1.

DRBOHLAV, Dušan, 2010. Migrace a (i)migranti v Česku: kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). ISBN 978-80-7419-039-1.

HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ, 2000. Psychologický slovník. Praha: Portál. ISBN 80-7178-303-X.

MIOVSKÝ, Michal, 2006. Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu. Vyd. 1. Praha: Grada. ISBN 80-247-1362-4.

PALÁN, Zdeněk, 2002. Základy andragogiky. Praha: Vysoká škola J.A. Komenského. ISBN 80-86723-03-8.

PRŮCHA, Jan, 2004. Interkulturní psychologie: sociopsychologické zkoumání kultur, etnik, ras a národů. 1. vyd. Praha: Portál. ISBN 80-7178-885-6.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Jan Kalenda, Ph.D.

Centrum výzkumu FHS

Datum zadání bakalářské práce:

9. ledna 2015

Termín odevzdání bakalářské práce:

30. dubna 2015

Ve Zlíně dne 9. ledna 2015

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.

děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.

ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 10.4.2015

.....
M. Krájčková

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevýdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá motivací, která vede zahraniční studenty ke studiu v jiné zemi a konkrétně na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. Současně se práce zaměřuje na adaptaci těchto studentů na nové prostředí. První část práce vysvětluje pojmy týkající se motivace ke studiu, adaptace na nové prostředí a vysokoškolského vzdělávání. Blíže popisuje Univerzitu Tomáše Bati ve Zlíně a zahraniční studenty, kteří zde studují v dlouhodobých studijních programech. Empirická část zahrnuje analýzu rozhovorů s dlouhodobými zahraničními studenty doktorského studijního programu a následně vyhodnocení kvalitativního výzkumu daného tématu. Výsledkem práce je ucelený pohled na motivaci, která vede studenty cizince ke studiu v zahraničí. Blíže definuje stěžejní důvody, které přiměly studenty k volbě studia na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně, a předkládá doporučení pro zvýšení počtu zahraničních studentů na této univerzitě. Současně práce popisuje průběh adaptace zahraničních studentů na nové prostředí.

Klíčová slova: vysokoškolské vzdělávání, motivace, adaptace, zahraniční studenti, Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

ABSTRACT

The Bachelor thesis deals with motivation that leads foreign students to study in another country and specifically at Tomas Bata University in Zlín. At the same time work focuses on the adaptation of these students to the new environment. The first part of the thesis explains the concepts related to motivation to study, adaptation to the new environment and tertiary education. Closer describes Tomas Bata University in Zlín and foreign students, who study here in the long-term study programs. The empirical part includes an analysis of interviews with the long-term foreign students of the Doctoral study program and subsequently evaluation of qualitative research of given topic. The result of this work is a comprehensive view on the motivation that leads foreign students to study abroad. Closer defines the main reasons that prompted students to choose to study at Tomas Bata University in Zlín and presents recommendations for increasing the number of students at this university. At the same time the thesis describes the process of adaptation of foreign students to the new environment.

Keywords: tertiary education, motivation, adaptation, foreign students, Tomas Bata University in Zlín

Děkuji panu Mgr. Janu Kalendovi, Ph.D. za odborné vedení bakalářské práce, čas, trpělivost a cenné rady, které mně poskytnul při zpracování mé bakalářské práce.

Děkuji své rodině, přátelům a spolupracovníkům za podporu a trpělivost po celou dobu mého studia. Především však děkuji všem účastníkům výzkumného šetření za jejich čas, ochotu a vstřícnost. Pro mou osobu byla možnost spolupracovat se studenty různých kultur velmi přínosná, obohacující a z pohledu získaných zkušeností nenahraditelná.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 MOTIVACE KE STUDIU	12
1.1 MOTIV A POTŘEBA	13
1.2 VNITŘNÍ A VNĚJŠÍ POSILOVATELÉ MOTIVACE	15
2 VZDĚLÁVÁNÍ	16
2.1 DIPLOMA SUPPLEMENT LABEL.....	17
2.2 TERCIÁRNÍ VZDĚLÁVÁNÍ	18
2.3 DOCTORANDUS	20
3 UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ	22
3.1 ZAHRANIČNÍ STUDENTI	22
3.2 MEZINÁRODNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY A PARTNERSKÉ SMLOUVY NA UTB	25
4 ADAPTACE	27
4.1 STRATEGIE ADAPTACE	28
4.2 STŘET S NOVÝM KULTURNÍM PROSTŘEDÍM.....	28
II PRAKTICKÁ ČÁST	32
5 VÝZKUM	33
5.1 FORMULACE VÝZKUMNÉHO PROBLÉMU	33
5.2 CÍL VÝZKUMU A VÝZKUMNÉ OTÁZKY	34
5.3 VÝZKUMNÝ VZOREK	34
5.4 DRUH VÝZKUMU A METODA SBĚRU DAT.....	36
5.5 ETICKÉ DIMENZE VÝZKUMU	36
5.6 REALIZACE VÝZKUMU	37
5.7 ANALÝZA A INTERPRETACE DAT	38
5.7.1 Kategorie č. 1 - Motivace ke studiu v zahraničí.....	38
5.7.2 Kategorie č. 2 - Podnět k myšlence.....	41
5.7.3 Kategorie č. 3 - Vliv rodiny	43
5.7.4 Kategorie č. 4 - Volba studia na UTB ve Zlíně.....	44
5.7.5 Kategorie č. 5 - Cesta za poznáním.....	47
5.7.6 Kategorie č. 6 - Adaptace.....	48
5.7.7 Kategorie č. 7 - Podpora a pomoc	50
5.7.8 Kategorie č. 8 - Kulturní rozdíly	53
5.7.9 Kategorie č. 9 - Jak jsme tolerantní.....	54
5.7.10 Kategorie č. 10 - Co mě schází a není k dispozici	56
5.7.11 Kategorie č. 11 - Budoucnost.....	56
5.7.12 Tematické schéma kategorií.....	59
5.8 DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	60
5.9 LIMITY VÝZKUMU	61
ZÁVĚR	63
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	66
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	69
SEZNAM OBRÁZKŮ	70

SEZNAM GRAFŮ	71
SEZNAM TABULEK.....	72
SEZNAM PŘÍLOH.....	73

ÚVOD

Předkládaná bakalářská práce se zabývá motivací studentů cizinců ke studiu v zahraniční, konkrétními důvody, které vedou tyto studenty ke studiu na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně a jejich adaptací na nové prostředí. Práce je zaměřena na studenty Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně studující v rámci dlouhodobých studijních programů doktorský studijní program. Výzkum, kterým se bakalářská práce zabývá, nebyl v rámci dané univerzity prozatím realizován na této úrovni. Motivace cizinců studentů ke studiu v zahraničí a jejich adaptace na nové prostředí jsou témata, která jsou v České republice opomíjená a doposud nebyla komplexně zpracovaná. Podnětem pro sepsání daného tématu byl fakt, že počet zahraničních studentů na českých vysokých školách a tedy i na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně každým rokem výrazně stoupá. Mobilita studentů se již stává běžnou součástí vysokoškolského studia. Nárůst zahraničních studentů nalezneme nejen v krátkodobých studijních programech typu Erasmus, ale také v programech, ve kterých studenti absolvují na vysoké škole celé studium svého oboru. A právě tato skupina studentů je předmětem zkoumání této bakalářské práce. Studenti, kteří si zvolí studium v zahraničí a do České republiky, konkrétně na Univerzitu Tomáše Bati ve Zlíně zavítají, tvoří homogenní skupinu. Liší se státní příslušností, věkem, odborným zaměřením, různou jazykovou zdatností a především rozdílnou motivací ke studiu v zahraničí. Dále také rozdílnými důvody, které je vedly k volbě studia na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně a rozdílnou schopností přizpůsobit se novému prostředí.

Cílem bakalářské práce je zjistit, co motivuje dlouhodobé studenty cizince ke studiu v zahraničí a ve vztahu k tomu k volbě studia na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. Dílčí cíl je zaměřený na adaptaci zahraničních studentů na nové prostředí.

V teoretické části bakalářské práce jsou vymezeny odborné termíny, definice a obecné poznatky. První kapitola je zaměřena na motivaci, neboť ta je základním pojmem této práce. Dále je blíže popsáno vzdělávání a terciární sektor se zaměřením na vysokoškolské vzdělávání a studenty doktorského studijního programu. V rámci této kapitoly se bakalářská práce věnuje rovněž dodatku k diplomu a Boloňskému procesu, který zvýšil dostupnost a kvalitu vysokoškolského vzdělávání. Třetí kapitola se věnuje výhradně Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně, neboť výzkum je zaměřen právě na studenty této univerzity. V poslední kapitole teoretické části se zabýváme adaptací a blíže definujeme aspekty, ke kterým dochází při střetu s novým kulturním prostředím. Praktická část bakalářské práce

obsahuje výzkumný problém, design a výsledky výzkumu. Na základě vymezení výzkumného problému byl zvolen kvalitativní výzkum, konkrétně metoda polostrukturovaného rozhovoru. Závěrem bakalářské práce uvádíme doporučení pro praxi, která z výzkumu vyplynula.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 MOTIVACE KE STUDIU

Motivace, která vede studenty ke studiu na vysoké škole (dále jen „VŠ“) v zahraničí, je různorodá. Důvodů, proč se jedinec rozhodne studovat, může být opravdu velmi mnoho. Domníváme se, že je to především touha po uplatnění na trhu práce, snaha zvýšit vlastní konkurenceschopnost na trhu práce, snaha zařadit se do společnosti, touha budovat kariéru, touha po vědění, touha poznat nepoznané, osamostatnit se, získat nové znalosti a schopnosti v oboru nebo získat všeobecný rozhled. Někteří studenti si volí studium na VŠ v zahraničí na základě toho, že je studium mnohem kvalitnější, popřípadě finančně dostupnější. Tyto souhrnné důvody, které vedou ke studiu na VŠ, nazýváme motivací. Jednotlivé, dílčí důvody pak motivem. Jednání člověka může být na základě jednoho motivu, ale také na základě několika motivů najednou. Motivace nám dává odpověď na otázku, proč děláme to, co děláme nebo také co je příčinou našeho jednání. Motivace směřuje jedince k určitému cíli a přináší jisté uspokojení, což platí také ve vztahu k volbě studia studentů v zahraničí.

Na dané téma byla v roce 2014 provedena v zahraničí studie, jejímž cílem bylo mimo jiné zjistit, jaké determinanty vedou studenty ke studiu v zahraničí. Z výzkumu vyplynulo, že studenty ke studiu v zahraničí motivoval především intelektuální a osobní růst, lepší pracovní možnosti, náklady a dostupnost vzdělávání, interakce s jinými kulturami či vlastní nezávislost. (Movassaghi, Unsal, Göçer, 2014, s. 69). Z jiné studie z roku 2010 vyplývá, že motivaci studentů ke studiu v zahraničí lze rozdělit do 4 dimenzí, a to společenské, akademické, mezinárodní a dimenze úniku, z čehož na volbu konkrétní univerzity v zahraničí má dle studie vliv především motivace sociální a akademická. (Nyaupane, Paris a Teye, 2011, s. 215)

Cílem empirické části bakalářské práce je zjistit, co motivuje studenty z jiných zemí ke studiu v zahraničí a ve vztahu k tomu k volbě studia na Univerzitě Tomáše Bati (dále jen „UTB“) ve Zlíně. Jelikož je motivace základním pojmem této bakalářské práce, je důležité důkladně vysvětlit její význam a důležitost v lidském životě.

Motivací se dle Hartla a Hartlové (2000, s. 328) uplatňuje osobnost jedince, jeho hierarchie hodnot, dosavadní zkušenosti, schopnosti a naučené dovednosti. S motivací je spojena téměř veškerá činnost, kterou vykonáváme, neboť naší činnosti vždy předchází.

Homola (1972, s. 10) ve své knize uvádí: „ Je jasné, že pro všechno, co děláme, máme nějaké pohnutky; naše jednání je jistým způsobem determinováno.“ Přestože je tedy kaž-

dé chování člověka motivované, mnohdy si jedinec motivy nemusí ani uvědomovat, popřípadě si je připustit, neboť mohou být v rozporu s požadavky společnosti.

Motivace poukazuje na nedostatky jedince, tedy na určitou psychickou nerovnováhu v jeho těle. Chování vystupuje jako nástroj k odstranění těchto nedostatků, čímž směřuje k udržování a obnovování vnitřního stavu spokojenosti. (Nakonečný, 1996, s. 14)

1.1 Motiv a potřeba

V souvislosti s motivací rozlišujeme dva pojmy, které se mohou vzájemně nahrazovat. Jsou to motiv a potřeba. Motiv nás směřuje k určitému cíli, kdežto potřeba je stav přebytku nebo nedostatku uvnitř našeho organismu. Motiv lze tedy charakterizovat jako obecnější pojem. Zahrnuje nejen potřebu, ale také příslušné chování, které směřuje k cíli a tuto potřebu uspokojí. (Cakirpaloglu, 2012, s. 180)

A. MOTIV

Spouštěcí silou našeho chování a jednání je motiv. Motiv vede naši osobnost k odpovídající aktivitě, k určitému cíli. Dle Nakonečného (1995, s. 125) je snahou motivů odstranit rozpor ve fyzické rovině lidského bytí.

Motivace i motivy jsou individuální a jedinečné. Mezi populací nenalezneme dva lidi se stejnou motivační sestavou, neboť pro jedince má motiv osobitý význam. Motivы lze rozčlenit do několika klasifikací dle společně sdílených vlastností. Dělíme je na:

- **vrozené a získané** – tato klasifikace souvisí s původem lidských potřeb. Mezi vrozené motivы zahrnujeme ty potřeby, které jsou dány dědičnou a genetickou výbavou. Získané motivы se vyvíjí během života při kontaktu s lidmi, kulturami a institucemi;
- **primární a sekundární** – klasifikace je velmi podobná předchozí. Primární motivы většinou bývají vrozené a sekundární motivы získané;
- **biologické a sociální** – mezi biologické motivы řadíme všechny potřeby, které jsou vrozené, ale také ty, které jedinec získá v sociálním kontaktu. Mezi sociální motivы řadíme ty potřeby, které lze uspokojit jen v sociálním kontaktu, tedy kontaktu s lidmi, skupinami či institucemi. (Cakirpaloglu, 2012, s. 181 - 185)

B. POTŘEBA

Dle Hartla a Hartlové (2000, s. 444) je potřeba definována jako nutnost něco získat či něčeho se zbavit. Potřeby jedinců jsou různé. Mohou být ekonomické, fyziologické či psychologické. Stejně tak potřeba, která vedla studenty k volbě studia na vysoké škole v zahraničí, může být různorodá.

Mezi nejznámější a nejcitovanější teorii, která vychází ze souhrnného pojetí potřeb je **Maslowova hierarchie potřeb**. Základním principem této teorie je uspokojování lidských potřeb. Tvůrcem teorie je představitel humanistické psychologie a americký klinický psycholog Abraham H. Maslow, který rozčlenil lidské potřeby dle jejich vývojové závislosti do pěti úrovní. Tyto úrovně potřeb jsou poskládány do hierarchické struktury od nejnižších k vývojově nejvyšším s tím, že určité potřeby mají prioritu před jinými, a to z hlediska jejich naléhavosti. Dle Nakonečného (1995, s. 130) vystupují vyšší potřeby jako prožívané pohnutky až jsou-li uspokojeny částečně potřeby nižší. Cakirpaloglu (2012, s. 186) toto tvrzení vyvrací s tím, že ne vždy neuspokojení nižších potřeb musí nutně znamenat zablokování potřeb vyšších, což poukazuje na příkladu zkušenosti z koncentračního tábora nebo na příkladu lidí, kteří bojují za politická či jiná práva formou protestní hladovky.

Nakonečný (1995, s. 130) k hierarchii potřeb rovněž dodává: „Vývojově nejvyšší potřeba sebeaktualizace vystupuje jen u mála lidí, kteří jsou dobře adjustováni a jsou uspokojeni ve svých základních a psychických potřebách, váží si sebe sama a respektují své sebepojetí.“

Obr. 1 - Maslowova pyramida potřeb (vlastní zpracování)

1.2 Vnitřní a vnější posilovatelé motivace

Motivaci ke studiu v zahraničí ovlivňují vnější a vnitřní faktory. Mezi vnější posilovatele motivace patří lidé a okolnosti kolem nás, tedy především vnější činitelé. Vnitřní je vyvolaná samotným jedincem. Tato motivace je pro studium mnohem silnější a účinnější a je také klíčem k úspěchu. Student, který je vnitřně motivován, studuje z vlastního zájmu, pro vlastní uspokojení a pro svůj vlastní zážitek. Do studia nemusí být nucen. Studium jej baví, učí se rád, učení jej těší a výsledky jeho práce jej uspokojují.

Motivace, která vede jedince ke studiu, může být různorodá. Může to být touha po sociálním uznání a prestiži či uznání příbuzných a známých. Dále pak zvědavost, radost z poznání a učení se nebo použitelnost naučeného při řešení problémů. Na jedince zpravidla působí celý komplex motivů, který se samozřejmě vyvíjí a mění. Struktura motivů účasti na vzdělávání může být následující:

- sociální kontakt,
- sociální podněty,
- profesní důvody,
- participace,
- vnější očekávání,
- kognitivní zájmy.

Motivace ke studiu se u jednotlivců liší v závislosti na věk, socioekonomický status, dosažené vzdělání, pohlaví a životní okolnosti. (Beneš, 2008, s. 83 - 84)

2 VZDĚLÁVÁNÍ

V předchozí kapitole jsme se zabývali motivací studentů ke studiu. V této kapitole si přiblížíme pojem vzdělávání a blíže definujeme Boloňský proces, který zvýšil dostupnost a především kvalitu vysokoškolského vzdělávání v rámci Evropy, ale i mimoevropských států. Vzhledem k tomu, že se bakalářská práce zabývá dlouhodobými studenty doktorského studijního programu, zaměříme pozornost rovněž na terciární sektor a studenty doktorského studijního programu, tedy budoucí doktorandy. Dále v této kapitole popíšeme dodatek k diplomu tzv. Diploma Supplement, který doplňuje hlavní doklad o udělení kvalifikace a především informuje o dosaženém vzdělávání.

Vzdělávání dospělých

Schopnost učit se přetrvává u jedince také v dospělém věku. Dospělý člověk má potřebu se učit a zdokonalovat, což je důvodem, proč se stále více lidí účastní po ukončení základního vzdělávání také dalšího vzdělávání. Hodnota a prestiž vzdělávání roste čím dál více. Svět kolem nás se mění a vyvíjí. Rozvoj a změny technologií nutí jedince se adaptovat na nové životní situace a změny, které s sebou přináší. Důvodem pro volbu dalšího vzdělávání mohou být rovněž neustále se měnící podmínky v životě dospělého jedince. Vzdělávání se stává nástrojem, který pomáhá jedinci získat postup v zaměstnání, získat větší prestiž ve svém okolí, výkonnost, řešit problémy či vyjádřit svou vlastní osobnost skrze vzdělávání. (Mužík, 2004, s. 24 - 25)

Vzdělávání dospělých je velmi široký a obecný pojem pro vzdělávání dospělé populace. Zahrnuje vzdělávací aktivity realizované jako řádné školské vzdělávání dospělých, při kterém získává jedinec stupeň vzdělání, nebo také další vzdělávání. Vzdělávání dospělých je „proces uvědomělého a cílevědomého zprostředkování a aktivního utváření a osvojování soustavy vědeckých a technických vědomostí, intelektuálních a praktických dovedností a lidských zkušeností, utváření morálních rysů a osobitých zájmů a postojů“. (Palán, 2003, s. 11)

Boloňský proces

Velký vliv na vzdělávání a mezinárodní mobilitu studentů má Boloňský proces, díky kterému se zvýšila dostupnost a kvalita vysokoškolského vzdělávání. Boloňský proces mimo jiné přispěl k harmonizaci vzdělávání a akademických titulů.

Prvopočátek Boloňského procesu můžeme spojit s rokem 1998, kdy byla v pařížské Sorbonně uzavřena tzv. Sorbonská deklarace mezi ministry Francie, Německa, Itálie a Velké Británie o harmonizaci výstavby Evropského systému vysokého školství. V roce 1999, tedy o rok později, na Sorbonnskou deklaraci navázala Boloňská deklarace, kterou podepsalo celkem 30 evropských zemí, včetně České republiky (dále jen „ČR“). V současnosti je do Boloňského procesu zapojeno 46 zemí Evropy. Cílem této deklarace je zpřehlednit systém vysokoškolského vzdělávání v Evropě a vytvořit ve vysokoškolském vzdělávání jednotný Evropský prostor se strukturovaným studiem, srovnatelnými a čitelnými diplomy a kreditní systém. Díky tomu se otevřela cesta k větší mobilitě studentů a akademických pracovníků a vzájemnému uznávání studia v zahraničí. (Česko, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2013-2014)

2.1 Diploma Supplement Label

Absolventi v zemích, které se účastní Boloňského procesu, mají právo obdržet k diplomu, který získají po ukončení vzdělávacího procesu, dodatek k diplomu. Tento dodatek uděluje VŠ na základě certifikátu Diploma Supplement Label.

Diploma Supplement Label je mezinárodně uznávaný prestižní certifikát, který uděluje Evropská komise. Ocenění je udělováno VŠ, které se řídí principy dle zásad Boloňské deklarace. Tímto certifikátem potvrzuje Evropská komise, že daná škola vydává všem absolventům podrobný dodatek k diplomu, který splňuje přísná evropská kritéria. VŠ vydaný dokument nenahrazuje doklad o získané kvalifikaci, ale je pouze jeho dodatkem. Dodatek vznikl na základě Lisabonské smlouvy o uznávání vysokoškolských kvalifikací. Je vydáván VŠ dle norem schválených Evropskou komisí, Radou Evropy a UNESCO jako příloha vysokoškolského diplomu. Dodatek k diplomu mají právo automaticky získat zdarma absolventi bakalářského, magisterského a doktorského studijního programu všech zemí. Dodatek poskytuje bližší informace o studiu držitele certifikátu. Součástí dodatku jsou informace o držiteli kvalifikace, informace o kvalifikaci, o úrovni a obsahu kvalifikace, informace o doplňkových certifikátech, podrobnosti o národním vzdělávacím systému a jakékoliv další relevantní informace. Účelem tohoto dodatku je především zajistit transparentnost ve vzdělávání a podpořit mobilitu jedinců. Díky dodatku jsou kvalifikace více čitelné a snadno porovnatelné v zahraničí. Dodatek usnadňuje VŠ uzнат zahraniční kvalifikaci a rozšiřuje vyhlídky absolventů na zaměstnání, a to jak doma, tak i v zahraničí. V ČR je vydáván ve dvou jazycích, a to v českém a anglickém.

Dodatek je tištěn na papíře ve formátu A3 s potiskem, hologramem univerzity, razítkem univerzity a podpisem rektora. (Diploma supplement Label, © 2000-2014)

Poprvé získala UTB ve Zlíně Diploma Supplement Label od Evropské komise v roce 2006 s platností na 3 akademické roky, tedy do roku 2009. Následně byla platnost tohoto certifikátu prodloužena v roce 2009 a v roce 2013. Certifikát nyní aktuálně platí do roku 2017. (Výroční zpráva o činnosti, 2001-)

2.2 Terciární vzdělávání

Bakalářská práce je zaměřena na mezinárodní studenty VŠ. Z tohoto důvodu je vhodné blíže popsat terciární systém vzdělávání, do kterého VŠ patří. Vzdělávání v terciárním sektoru rozlišujeme na vyšší odborné vzdělávání a vzdělávání vysokoškolské. Zahraniční studenti mohou v ČR studovat nejen na VŠ v rámci všech studijních programů, ale rovněž na vyšších odborných školách.

A. Vyšší odborné vzdělávání

Vyšší odborné vzdělávání zajišťují vyšší odborné školy (dále jen „VOŠ“) a konzervatoře na úrovni ICSED5. Cílem VOŠ je poskytnout studentům všeobecné a odborné vzdělání a především praktickou přípravu potřebnou pro výkon obtížných činností. Délka studia je tři roky včetně odborné praxe a nejvýše tři a půl let u zdravotnických oborů. Studium je ukončeno absolutoriem, tedy odbornou zkouškou a obhajobou absolventské práce. Po úspěšném absolvování odborné zkoušky a úspěšné obhajobě absolventské práce získává absolvent VOŠ titul „diplomovaný specialista“. (Česko, 2004, s. 10290 – 10292)

B. Vysokoškolské vzdělávání

Poskytovateli vysokoškolského vzdělávání jsou VŠ. „Vysoké školy jako nejvyšší článek vzdělávací soustavy jsou vrcholnými centry vzdělanosti, nezávislého poznání a tvůrčí činnosti mají klíčovou úlohu ve vědeckém, kulturním, sociálním a ekonomickém rozvoji společnosti.“ Jedná se o právnické osoby, které z hlediska zřizovatele rozlišujeme na školy soukromé, veřejné zřizované zákonem a státní zřizované zákonem a řízené příslušným ministerstvem. Do státních VŠ řadíme VŠ vojenskou a policejní. (Česko, 1998, s. 5388)

Typ VŠ musí být vždy uveden v jejím statutu. Z informací Českého statistického úřadu vyplývá, že ke dni 20.01.2014 existuje na území ČR celkem 26 veřejných VŠ a 50 soukromých VŠ. (Český statistický úřad, 2014)

Dále rozlišujeme VŠ dle typu poskytovaných studijních programů na univerzitní a neuniverzitní. Označení „univerzita“ mohou ve svém názvu využívat pouze univerzitní VŠ, mezi něž patří také UTB ve Zlíně. Členění VŠ na univerzitní a neuniverzitní určuje typ studijního programu. VŠ neuniverzitní se oproti univerzitním nečlení na fakulty. Mohou uskutečňovat pouze bakalářské a magisterské studijní programy a v souvislosti s nimi také výzkumnou, vývojovou, uměleckou a tvůrčí činnost. Univerzitní VŠ mohou navíc oproti neuniverzitním VŠ uskutečňovat také doktorský studijní program. (Česko, 1998, s. 5388)

- **Bakalářský studijní program (ISCED 5A)**

Délka studia u bakalářského studijního programu je nejméně tři roky a nejvýše čtyři. Studium je ukončeno státní závěrečnou zkouškou a obhajobou bakalářské práce. Po úspěšném složení státní závěrečné zkoušky a úspěšné obhajobě bakalářské práce je absolventům udělen akademický titul „bakalář“ nebo „bakalář umění“ pro absolventy v oblasti umění. Studijní program připravuje studenty k výkonu povolání a ke studiu v magisterském studijním programu.

- **Magisterský studijní program (ISCED 5A)**

Délka studia u magisterského studijního programu je nejméně dva roky a nejvýše tři roky. U studijního programu, který nenavazuje na bakalářský studijní program je délka studia nejméně čtyři roky a nejvíce šest let. Studium je ukončeno státní závěrečnou zkouškou a obhajobou diplomové práce. V případě, že student studuje lékařství a veterinární lékařství a hygienu, je magisterské studium ukončeno státní rigorózní zkouškou. Po úspěšném ukončení studia je absolventům dle oblasti studia udělen akademický titul „inženýr“, „inženýr architekt“, „doktor medicíny“, „doktor zubního lékařství“, „doktor veterinární medicíny“, „magistr umění“ nebo „magistr“. Absolventi, kteří úspěšně získali titul „magistr“, mohou v téže oblasti studia vykonat navíc státní rigorózní zkoušku s obhajobou rigorózní práce. Po úspěšném absolvování je jim udělen dle oblasti studia akademický titul „doktor práv“, „doktor filozofie“, „doktor přírodních věd“, „doktor farmacie“, „doktor teologie“ nebo „doktor teologie“. Magisterský studijní program umožňuje studentům získat teoretické poznatky, které jsou založeny na vědeckém poznání, výzkumu a vývoji.

- **Doktorský studijní program (ISCED 6)**

Délka studia u doktorského studijního programu je standardně tři roky. Studium je ukončeno státní doktorskou zkouškou a obhajobou disertační práce. Po úspěšném složení státní závěrečné zkoušky a úspěšné obhajobě disertační práce je absolventům udělen akademický titul „doktor“ („Ph.D.“) nebo v oblasti teologie „doktor teologie“ („Th.D.“). Doktorský studijní program je uskutečňován na bázi vědeckého bádání a samostatné tvůrčí činnosti. (Česko, 1998, s. 5399 - 5400)

2.3 Doctorandus

Praktická část bakalářské práce je zaměřena na zahraniční studenty doktorského studijního programu studující v rámci dlouhodobých studijních programů. Na základě zvoleného kritéria je vhodné blíže definovat doktorský studijní program, jeho průběh a způsob zakončení.

Studium v doktorském studijním programu je realizováno v souladu se zákonem č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, dle zásad pro doktorské studium konkrétní VŠ a dalších interních předpisů dané školy. Studentem doktorského studijního programu se stává jedinec, který splní základní podmínky pro přijetí. Mezi ně patří dosažení VŠ v magisterském studijním programu, podání přihlášky ke studiu a úspěšné absolvování přijímacího řízení. Přijímací řízení v doktorském studijním programu je vyhlášeno děkanem před termínem zápisu. Samotné přijímací řízení má charakter výběrového řízení a jeho cílem je zjistit předpoklady jedince pro doktorské studium, úroveň odborných znalostí a samostatnost v tvůrčí činnosti.

Doktorské studium probíhá prezenční, distanční nebo kombinovanou formou. Doktorand, který studuje v prezenční formě, má nárok na doktorské stipendium. Studium probíhá dle Individuálního studijního plánu pod vedením školitele. Individuální studijní plán je sestaven školitelem po dohodě s doktorandem a jeho součástí jsou obsahově i časově vymezené studijní bloky, vědeckovýzkumná činnost, která souvisí s řešením dizertační práce a pedagogické působení doktoranda. Individuální studijní plán musí být schválen předsedou oborové rady. Na základě schváleného plánu doktorand v průběhu studia absolvuje přednášky, zkoušky a zpracovává studii, což je písemná příprava na dizertační práci. Na základě této rozpravy je pak stanoven definitivní název a náplň dizertační práce.

Pod vedením školitele neboli odborného garanta zpracovává doktorand dizertační práci, kterou je možné psát v českém, slovenském nebo anglickém jazyce. Doktorská práce je výsledkem řešení konkrétního vědeckého či uměleckého úkolu. Zpracováním této práce prokazuje doktorand schopnost samostatně pracovat tvůrčím způsobem. Smyslem práce je pak především přinést nové poznatky. Součástí dizertační práce je cíl dizertace, přehled o současném stavu zkoumané problematiky a přehled výsledků dizertace pro další rozvoj vědy nebo realizaci v praxi. Obhajobě dizertační práce předchází písemná žádost o povolení obhajoby. Tato žádost obsahuje mimo vyjádření školitele a oborové rady, zda doporučují obhajobu, také přílohu 3 až 5 vlastních publikací doktoranda v odborných časopisech. Samotná obhajoba diplomové práce prověřuje šířku a hloubku znalostí, schopnost vyložit myšlenky a logicky odpovídat na dotazy členů komise. Komisi, jejíž členové jsou profesori, docenti a odborníci schválení vědeckou radou a odborníci jmenovaní MŠM, jmenuje děkan. Stejně tak minimálně 2 oponenty, kteří jsou povinni vypracovat do 30 dnů od zaslání dizertační práce posudek. V případě 1 negativního posudku, je doktorand oprávněn si práci vyžádat zpět k přepracování. V případě negativního hodnocení obou oponentů je přepracování dizertační práce povinné. K přepracování práce má doktorand však maximálně 6 měsíců. Po tuto dobu se řízení k obhajobě práce pozastavuje. Doplňenou nebo opravenou práci hodnotí následně stejní oponenti.

Samotná obhajoba dizertační práce se koná před komisí a oponenty do 30 dnů od obdržení posledního posudku oponenta. Obhajoba se skládá z veřejného jednání před komisí a neveřejného zasedání komise. Po řádném ukončení studia a úspěšné obhajobě dizertační práce obdrží absolvent diplom a vysvědčení o státní doktorské zkoušce a obhajobě dizertační práce. Předání dokumentů probíhá slavnostně promoci. Následně vydá děkan absolventovi doktorského studia doklad o ukončení studia a o udělení titulu „doktor“, ve zkratce „PhD“. (Liška, 2004, s. 11 - 20)

Mezinárodně uznávaný titul „PhD.“ získá absolvent doktorského studijního programu po řádném ukončení studia již od roku 1998. Do té doby byl absolventům doktorského studijního programu udělován titul kandidát věd se zkratkou „CSc.“. Přestože již titul „CSc.“ není od roku 1998 udělován, je stále platný a jedinci, kteří jej studiem získali, jej mohou stále legitimně uvádět za svým jménem.

3 UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ

Téma bakalářské práce je zaměřené na konkrétní univerzitu, a to UTB ve Zlíně. Z tohoto důvodu je vhodné v rámci bakalářské práce tuto univerzitu blíže popsat a přiblížit její vznik.

Dne 19. října 2000 byl vydán zákon č. 404/2000 Sb., o zřízení Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, který zřídil veřejnou vysokou školu s názvem **Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně**. S účinností od 1. ledna 2001 se z Vysokého učení technického v Brně, které existovalo od dubna roku 1969, tímto zákonem vyčlenila Fakulta technologická ve Zlíně, Fakulta managementu a ekonomiky ve Zlíně, Koleje a menza a staly se součástí nově vzniklé Univerzity, která je pojmenována po významném podnikateli a zakladateli obuvnické výroby ve Zlíně Tomáši Baťovi. (Česko, 2000, s. 5310)

Snahou UTB je být mezinárodně uznávanou univerzitou na úrovni mezinárodních standardů vysokoškolského vzdělávání. Posláním je: „rozvíjet vědomosti, schopnosti a dovednosti, nacházet nové myšlenky a pomáhat je uskutečňovat, sloužit společnosti i jednotlivci v duchu baťovských hodnot, které univerzita cítí.“ (Výroční zpráva o činnosti, 2001-)

UTB poskytuje studium humanitních, technických, přírodovědných a uměleckých oborů na šesti fakultách a institutu. Jednotlivé bakalářské, navazující magisterské a doktorské studijní programy jsou uskutečňovány prezenční a kombinovanou formou studia. V roce 2013 UTB poskytovala 171 studijních oborů a 102 studijních programů, z nichž bylo v roce 2013 37 studijních oborů ve 28 studijních programech akreditováno v cizím jazyce ve smyslu Boloňské deklarace. Nejvyšší počet akreditovaných studijních programů (16) v cizím jazyce se týká právě doktorského studijního programu. (Výroční zpráva o činnosti, 2001-)

3.1 Zahraniční studenti

Na VŠ a rovněž na UTB ve Zlíně nalezneme velké množství zahraničních studentů v krátkodobých, ale také dlouhodobých programech a jejich počet rok od roku stoupá. Zahraniční studenti, kteří přijíždějí ze zemí Evropské unie, nemají vízovou povinnost. Při vstupu do země se prokazují pouze platným pasem či občanským průkazem. Pokud je však jejich pobyt delší jak tři měsíce, jsou povinni nahlásit svůj pobyt na cizinecké policii v místě svého přechodného bydliště. O vízum jsou však povinni požádat ostatní zahranič-

ní studenti, kteří pochází ze zemí s vízovou povinností, a to v dostatečném časovém předstihu. (Česko. Ministerstvo vnitra České republiky, © 2014)

Zahraníční studenti, kteří se rozhodnout studovat na UTB ve Zlíně a v ČR vůbec, studují za stejných podmínek jako studenti ČR. Studenty příslušné VŠ se stávají, pokud prokáží nejpozději při zahájení vzdělávání povolení, které je opravňuje legálně pobývat na území ČR. (Bobysudová, 2005, s. 5)

Velký podíl na počtu zahraničních studentů na UTB ve Zlíně, ale i v ČR má také stále se zvyšující počet slovenských studentů. Oproti jiným zahraničním studentům se nachází slovenští studenti na VŠ v preferenčním postavení. Na základě speciální mezinárodní smlouvy mají studenti ze Slovenska garantované rovnoprávné postavení s českými studenty. Při studiu mohou například využívat svůj rodný jazyk slovenštinu a většinou jsou jim také nabízeny srovnatelné sociální podmínky jako studentům z ČR. (Drbohlav, 2010, s. 108)

Na UTB ve Zlíně studují zahraniční studenti v krátkodobých, ale také dlouhodobých studijních programech. Dlouhodobí zahraniční studenti si volí výuku buď v českých studijních programech, nebo anglických studijních programech.

Snahou UTB je podporovat mobilitu vyjíždějících, ale také samozřejmě přijíždějících studentů, akademických a ostatních pracovníků UTB. Díky tomuto trendu se každoročně zvyšuje podíl vědecko-výzkumných pracovníků a studentů ze zahraničí. V akademickém roce 2013/2014 byl celkový počet studentů UTB 11 324. Z tohoto počtu bylo 863 zahraničních studentů ze 44 zemí světa, což je 7,2 % osob z celkového počtu studentů UTB. V následující tabulce (Tab. 1) je patrný nárůst zahraničních studentů na UTB v letech 2008 až 2013 a naopak mírný pokles celkového počtu studentů UTB v posledních 3 letech. (Výroční zpráva o činnosti, 2001-)

Studenti	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Celkový počet	12 655	13 921	13 536	12 462	12 009	11 324
Počet dlouhodobých mezinárodních	718	791	822	842	854	863

Tab. 1 - Počet studentů v letech 2008 – 2013 (vlastní zpracování)

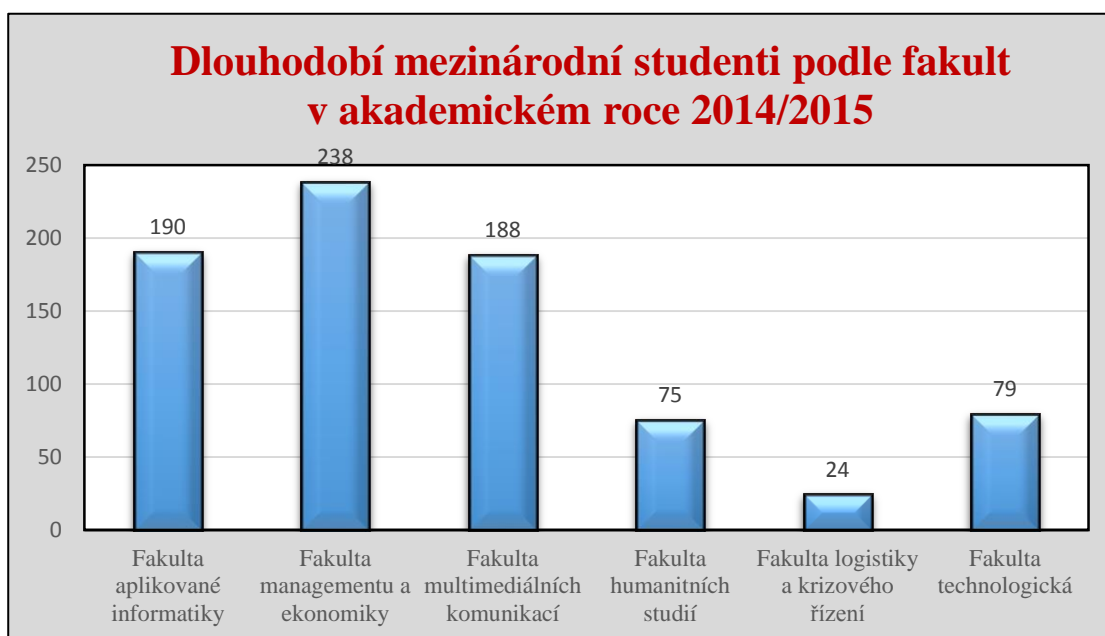
Zdroj: Výroční zpráva o činnosti, 2001-

Na základě informací z mezinárodního oddělení v akademickém roce 2014/2015 na UTB studuje celkem 794 dlouhodobých zahraničních studentů. Z tohoto počtu 733 studentů studuje v českých studijních programech a 61 studentů v anglických studijních progra-

mech. Až 90 % dlouhodobých zahraničních studentů studujících v českých studijních programech pochází ze Slovenska. Další studenti jsou především z Ukrajiny, Vietnamu a Ruska. Národnostní složení dlouhodobých zahraničních studentů studujících v anglických studijních programech je více různorodé. Dle mezinárodního oddělení studenti pochází z Indie, Vietnamu, Indonésie, Taiwanu, Ghany, Nigérie, Pákistánu, Mexika, Ukrajiny, Ruska aj. Tito studenti si studium hradí sami.

Jak již bylo zmíněno výše, celkový počet dlouhodobých mezinárodních studentů studujících na UTB v akademickém roce 2014/2015 je dle mezinárodního oddělení 794. Graf 1 nám zobrazuje počet dlouhodobých mezinárodních studentů na jednotlivých fakultách.

Graf 1 - Mezinárodní studenti podle fakult (vlastní zpracování)

Zdroj: Mezinárodní oddělení

V následujících tabulkách (Tab. 2 a Tab. 3) je přehledně zobrazen počet dlouhodobých zahraničních studentů studujících v českých a v anglických studijních programech v akademickém roce 2014/2015 na jednotlivých fakultách a v jednotlivých studijních programech. Pro účely výzkumu je stěžejní především tabulka (Tab. 3), ve které jsou zobrazeni mezinárodní dlouhodobí studenti, kteří byli osloveni pro účely této bakalářské práce. Jedná se o studenty, kteří studují doktorský studijní program v rámci anglických studijních programů.

Akademický rok 2014/2015			
Dlouhodobí mezinárodní studenti v českých studijních programech			
	Bakalářský studijní program	Magisterský studijní program	Doktorský studijní program
Fakulta aplikované informatiky	128	48	11
Fakulta managementu a ekonomiky	121	70	6
Fakulta multimediálních komunikací	135	44	7
Fakulta humanitních studií	57	16	-
Fakulta logistiky a krizového řízení	24	-	-
Fakulta technologická	31	29	6
	496	207	30

Tab. 2 - Počet dlouhodobých mezinárodních studentů v českých studijních programech v akademickém roce 2014/2015 (vlastní zpracování)

Zdroj: Mezinárodní oddělení

Akademický rok 2014/2015			
Dlouhodobí mezinárodní studenti v anglických studijních programech			
	Bakalářský studijní program	Magisterský studijní program	Doktorský studijní program
Fakulta aplikované informatiky	-	2	1
Fakulta managementu a ekonomiky	-	16	25
Fakulta multimediálních komunikací	-	-	2
Fakulta humanitních studií	2	-	-
Fakulta logistiky a krizového řízení	-	-	-
Fakulta technologická	-	-	13
	2	18	41

Tab. 3 - Počet dlouhodobých mezinárodních studentů v anglických studijních programech v akademickém roce 2014/2015 (vlastní zpracování)

Zdroj: Mezinárodní oddělení

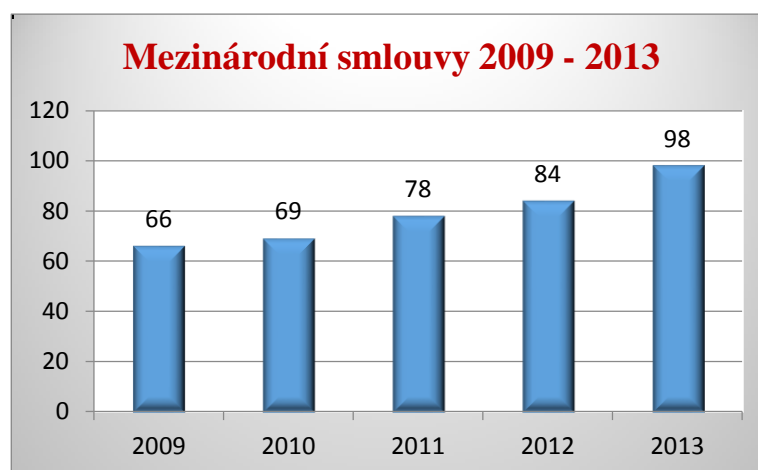
V rámci dlouhodobých programů mají mezinárodní studenti studující v českých a anglických studijních programech rovněž nárok na stipendia. Dle Stipendijního řádu UTB jsou na UTB stipendia: prospěchové, doktorské, mimořádné, výzkumné, ubytovací a sociální. V anglických studijních programech mají studenti nárok na všechny typy stipendií kromě sociálního a ubytovacího. V českých studijních programech mají studenti nárok na všechny typy stipendií kromě sociálního. (Výroční zpráva o činnosti, 2001-)

3.2 Mezinárodní vzdělávací programy a partnerské smlouvy na UTB

Zahraniční studenti přijíždějí studovat do ČR na základě vzdělávacích programů, které byly zahájeny v rámci spolupráce evropských zemí v oblasti vzdělávání, neboť Evropská

unie přikládá vzdělávání značný význam. Vzdělávací programy jsou nástrojem, pomocí kterého Evropská unie podporuje spolupráci mezi státy, vzdělávacím sektorem, podnikovou sférou, výzkumem a vývojem. (Brdek a Vychová, 2004, s. 24 - 37)

V roce 2013 UTB evidovala 98 partnerských smluv s univerzitami a zahraničními institucemi ze 40 zemí světa. V následujícím grafu (Graf 2) je zobrazen nárůst uzavřených mezinárodních smluv s univerzitami v letech 2009 až 2013.

Graf 2 - Mezinárodní smlouvy (vlastní zpracování)
Zdroj: Výroční zpráva o činnosti, 2001-

Z hlediska mobility studentů je UTB nejvíce zapojena do mezinárodního vzdělávacího programu Erasmus. V rámci tohoto programu evidovala v roce 2013 univerzita celkem 7 různých projektů. Mezi další mezinárodní vzdělávací programy patří program Leonardo da Vinci. V tomto programu je Univerzita zapojena do 4 různých projektů. Dále pak se jedná o program Tempus IV., 3 projekty podpořené z Visegrádského fondu, 1 projekt Progress, 2 projekty podpořené z Evropských strukturálních fondů, 5 projektů v rámci programu CEEPUS a program AKTION. (Výroční zpráva o činnosti, 2001-)

Přestože je UTB zapojena do velkého počtu projektů a mezinárodních vzdělávacích programů, dlouhodobí zahraniční studenti povětšinou nevyužívají tyto mezinárodní vzdělávací programy. Pouze pár studentů využívá programu Erasmus Mundus a projektu, který je podpořený z Visegrádského fondu. Dle informací z mezinárodního oddělení dlouhodobí zahraniční studenti přijíždějí mimo tyto vzdělávací programy.

4 ADAPTACE

V následující kapitole bakalářské práce se budeme zabývat adaptací na nové prostředí a aspekty, které střety s novou kulturou přináší. V případě zahraničních studentů, hlavně tedy studentů z mimoevropských zemí, přináší přechod do nového sociálního a kulturního prostředí mnoho nových změn a situací, se kterými si musí poradit a vyrovnat se. Změny se mohou týkat pouhých maličností, kterých si v běžném životě nevšimneme a neuvědomujeme si je, ale také podstatných rozdílů. Studenti jsou v cizí zemi, tedy v novém prostředí, vystaveni jiným zvyklostem, odlišným společenským pravidlům, jiným vzorcům chování. Záleží na rozdílnosti hostitelské kultury a kultury země, ze které přicházejí. Pokud se kultury od sebe markantně liší, adaptace zahraničních studentů probíhá podstatně obtížněji.

Dle Hartla a Hartlové (2000, s. 16) je adaptace proces, při kterém se člověk postupně přizpůsobuje podmínkám po přechodu do nového prostředí. Farková (2009, s. 16) uvádí, že adaptace představuje interakci, která probíhá mezi jedincem a prostředím s tím, že jedinec se může přizpůsobovat podmínkám nebo prostředí přizpůsobuje sobě.

Z psychologického hlediska adaptace umožňuje jedinci žít uspokojivě v proměnlivých podmínkách nebo dokonce v krajních případech přežít. Důvodem je psychická regulace, která umožňuje, že se jedinec lépe přizpůsobí prostředí. Ukazatelem úspěšné adaptace je to, jak se jedinec cítí a především, zda je spokojen sám se sebou, se svým životem a okolím. (Paulík, 2010, s. 12 - 13)

Neúspěšná adaptace nastává, pokud nastane selhání adaptačních mechanismů a některá ze složek, které se podílí na adaptaci, je narušena. Selhání je definováno jako **maladaptace**. Podmínky, které vedou ke vzniku maladaptace, jsou následující:

- prostředí působí neadekvátními vlivy,
- existuje odchylka ve fungování organismu,
- významné vývojové potřeby nemohou být uspokojeny,
- není soulad mezi potřebami jedince a podmínkami prostředí. (Farková, 2009, s. 16)

Dle Paulíka (2010, s. 13) jsou projevem neúspěšné adaptace obtíže, nedorozumění a konflikty s jinými lidmi. Sebehodnocení jedince je velmi nízké, je nesamostatný a prožívá

nespokojenost. Dále uvádí, že při neúspěšné adaptaci zvládá jedinec nároky svého života, překážky a problémy jen s obtížemi, přičemž trpí nejen on sám, ale také jeho okolí.

4.1 Strategie adaptace

Dle Průchy (2004, s. 97) se postoje a chování jedinců v hostitelských zemích a postoje a chování hostitelů navzájem ovlivňují, díky čemuž se uplatňují různé typy strategií adaptace. J. W. Berry (1980, 1997 podle Průchy, 2004, s. 97 - 98) klasifikuje čtyři strategie adaptace, které se týkají imigrantů a zároveň mohou být uplatněny i v soužití autochtonních etnických minorit s majoritní společností. Strategie adaptace zahrnuje:

- **integraci** – způsob adaptace, kdy jedinci přijímají kulturu hostitelské země, ale zároveň si udrží také svou vlastní kulturu. Díky tomu mají dvojí kulturní identitu;
- **asimilaci** – způsob adaptace, kdy jedinci bezvýhradně přijmou hostitelskou kulturu. Svou původní kulturu nepovažují za důležitou a usilují o co největší splynutí s obyvateli hostitelské země. Předpokladem je častý kontakt s jedinci z hostitelské země a zároveň osvojení si hodnot, norem, zvyklostí a jazyka;
- **separaci** – nejedná se o způsob adaptace. Jedinci spočívají v izolaci od hostitelské kultury. Nepovažují kontakt s hostitelskou kulturou za důležitý;
- **marginalizaci** – strategie, kdy jedinci nepotřebují kontakt s hostitelskou kulturou. Zároveň si neuchovávají ani svou původní kulturu. Jejich identita je opřena o subkulturu své vlastní skupiny. (Průcha, 2004, s. 98)

Průcha (2004, s. 107) dále uvádí, že: „Imigranti většinou uplatňují při své adaptaci v hostitelské zemi strategii integrace, kdežto příslušníci dominantní populace v hostitelské zemi preferují u imigrantů strategii asimilace“. V důsledku toho, více imigranti lpí na své identitě a stávají se terčem předsudků a diskriminace

4.2 Střet s novým kulturním prostředím

Pojem kultura je uplatňován v několika vědních disciplínách, díky tomu také v odborné literatuře nalezneme celou řadu definic tohoto pojmu. V zásadě se však rozlišují dvě pojetí kultury, a to širší pojetí a pojetí užší. Širší pojetí kultury zahrnuje vše, co vytváří lidská civilizace, tedy materiální výsledky lidské činnosti a duchovní výtvořiny. Užší pojetí kultury se vztahuje k projevům lidského chování, jako jsou symboly, zvyklosti, komunikační normy, jazykové rituály tabu atd. (Průcha, 2004, s. 45)

Giddens (1999, s. 32, 37) uvádí: „Kulturu tvoří hodnoty, k nimž se lidé hlásí, normy, které dodržují, a hmotné statky, které vytvářejí“. Dále uvádí, že hodnoty a normy jednotlivých kultur jsou natolik rozmanité a odlišné, že to, co jedné kultuře připadá „normální“ u druhé může být tím nejhorším zločinem. Dle Soukupa (2000, s. 7) neexistují „lepší“ a „horší“ kultury, ale pouze kultury „jiné“.

Na světě nalezneme velké množství kultur. Celkem tedy přibližně 5000 kultur. Jednotlivé kultury existují vedle sebe, navzájem se prostupují a ovlivňují. Lidé jednotlivých kultur mohou v průběhu života ovlivňovat nejenom vztah k vlastní kultuře, ale také k jiným kulturám. (Balvín, 2012, s. 22)

Rozsah a obsah pojmu kultury vymezují tři přístupy:

- tradiční axiologické pojetí kultury – pojetí kultury zahrnuje umění, vědu, literaturu, osvětu, výchovu, ušlechtilé a pokrokové ideje atd.;
- globální antropologické pojetí kultury – pojetí kultury je chápáno jako systém artefaktů, sociokulturních regulativů a idejí;
- redukcionistické pojetí kultury -pojetí kultury zahrnuje znaky, symboly a významy. (Soukup, 2000, s. 15 - 16)

Enkulturation a akulturation

S pojmem kultura souvisí také pojem enkulturation nebo také v interkulturní psychologii využívaný termín kulturní transmise, což je proces, při kterém se člověk stává příslušníkem určité kultury, tedy osvojuje si kulturu dané společnosti. Jedná se o vědomou, ale také nevědomou integraci jedince do jiné kultury. „Představuje přenos objektivovaných kulturních výtvorů na jedince, internalizaci kultury, vpravování jedince do kulturního systému, včetně procesu, kterým toto vpravování probíhá.“ (Palán, 2003, s. 20)

Oproti tomu akulturation je dle Hartla a Hartlové (2004, s. 28 - 29) „proces, v němž styk mezi různými kulturními skupinami vede k osvojení nových kulturních vzorců jednou či oběma skupinami, přičemž může být jedna kultura pohlcena nebo může vzniknout nová, syntetizující kultura, případně se zachovají dvě oddělené kultury obohacené cizími prvky.“

Kulturní šok

Stejně jako turisté při svých cestách do zahraničí mohou i příjíždějící studenti při setkání s jinou kulturou zažít kulturní šok. Zdrojem šoku je konfrontace se zcela jiným prostře-

dím, ve kterém se jedinec stává bezradný a ztracený. Šok z nového prostředí může trvat několik dnů i týdnů. Míra intenzity pak záleží na míře kulturních rozdílů.

Dle Valenty (2003, s. 21) nastává kulturní šok při konfrontaci vlastní kultury s odlišnými ideovými, normativními a jazykovými významy. Jedinec může být při vstupu do neznámého kulturního prostředí dezorientován a vystresován, což je dáno především tím, že nemůže uplatnit své dosavadní zkušenosti a odhadnout jednání svého okolí.

Stereotypy a předsudky

Stereotypy a předsudky jsou pojmy, které se vyskytují ve velkém množství ve vztazích mezi etniky, národy, rasami a kulturami. „Jsou to představy, názory a postoje, které určití jednotlivci či skupiny osob zaujímají k jiným skupinám nebo k sobě samým. Stereotypy a předsudky mají silný emocionální náboj, zatímco racionální obsah je potlačen.“ Jsou velmi obtížně změnitelné a převážně jsou přenášeny z generace na generaci. Předsudky jsou nepříznivé či nepřátelské názory a postoje k jiným skupinám, zatímco stereotypy jsou neutrální postoje, které mohou obsahovat příznivý a pozitivní vztah k jiným skupinám. U obou dochází k zevšeobecnování, což znamená, že nositel předsudku či stereotypu vztahuje určité hodnocení na všechny příslušníky etnika, národa či rasy a neposuzuje jednotlivce dle jeho reálných charakteristik. U jedince, který má předsudky vůči jinému etniku, rase, či národu, dochází ke změnám v předsudcích jen velmi minimálně. (Průcha, 2004, s. 67 - 69)

Průcha dále uvádí, že nenalezneme zemi či národ, který by nebyl předpojatý vůči příslušníkům jiné země či národa. Předpojatost lze nalézt především mezi sousedícími národy, ale také vůči národům a etnikům velmi vzdáleným. Předsudky a postoje nemají racionální jádro, přesto jsou předávány z jedné generace na druhou a často těží z historického původu, aniž by měly opodstatnění v současnosti. (Průcha, 2004, s. 108)

Xenofobie, rasismus, diskriminace

Dle Hartla a Hartlové (2004, s. 692) je xenofobie chorobný strach z cizinců a neznámých lidí nebo rovněž nenávistný postoj k cizincům. Xenofobie se projevuje nepřátelstvím či nedůvěrou k lidem, kteří se nějakým způsobem odlišují, a to třeba barvou pleti, jazykem, kulturou, tradicemi nebo náboženstvím. Jedná se o předsudek, tedy osobní postoj či pocit, který může vést až k rasismu.

Xenofobie je určitým prostředkem obrany. Dle Tesaře (2007, s. 70): „jde o negativní postoj vůči jiným, skutečně nebo domněle odlišným lidem, spojený s nedůvěrou, strachem, pocitem ohrožení plynoucím z vědomí jejich existence či přítomnosti, a často agresivním chováním vůči nim.

V ČR je xenofobie poměrně novým pojmem. Důvodem je více jak 40 leté přerušení standardních mezinárodních kontaktu Česka s okolními zeměmi a také nízký migrační pohyb. Nejkladnější postoj mají obyvatelé ČR k občanům Slovenska. Důvodem je nejen kulturní a jazyková blízkost, ale také více jak 70 letá společná historie. Dále mají obyvatelé Česka kladný vztah k Polákům, se kterými je pojí slovanský původ. Negativní postoj má česká populace k Vietnamcům, Romům, občanům pocházejícími z Balkánu a zemí bývalého SSSR. Postoje českých občanů k cizincům se samozřejmě liší v závislosti na délce jejich pobytu. Nejlépe česká populace pohlíží na studenty a stážisty, tedy na ty, kteří přijíždějí pouze na krátkodobé pobyty. (Drbohlav, 2010, s. 121 - 125)

S xenofobií úzce souvisí pojmy rasismus a diskriminace. Giddens (1999, s. 231) uvádí: „Rasismus lze definovat jako předsudek založený na sociálně významných fyzických odlišnostech. Rasista je člověk, který je přesvědčen, že někteří jedinci jsou v důsledku takto definovaných rasových rozdílů nadřazeni nebo méněcenní. Za diskriminaci považujeme stav, kdy jsou jedné skupině lidí upírána práva a příležitosti, jimž disponují druzí.“ Vezmeme-li v potaz, že předsudky jsou pouze představy, postoje či názory, pak diskriminace je skutečné jednání k druhým lidem. Předsudky nebo také představy, postoje či názory jsou velmi často příčinou diskriminace nebo ji nepřímo ovlivňují. (Giddens, 1999, s. 231)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 VÝZKUM

V poslední kapitole bakalářské práce se zaměřujeme na samotné výzkumné šetření. V následujících podkapitolách definujeme výzkumný problém a celkový design výzkumu. Skrze výzkumný problém jsou vymezeny hlavní cíle, dílčí cíl a formulovány výzkumné otázky. Jak již bylo zmíněno v úvodu bakalářské práce, na základě vymezení výzkumného problému byla zvolena kvalitativní metoda, která se vzhledem k povaze zkoumaných jevů, jeví nejvíce přijatelnou metodou. Kvalitativně orientovaný výzkum umožňuje detailně zkoumat, definovat a poté interpretovat výzkumné šetření. Umožňuje nám rovněž získat detailní a komplexní informace o daném jevu, které však nelze zobecnovat. Veškeré informace a využití postupy týkající se kvalitativního výzkumu jsou výsledkem studia a obeznámení se s literaturou „Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu“ od Miovského. Následující tabulka (Tab. 4) blíže definuje konkrétní kroky, které bylo v souvislosti s realizací výzkumu nutné podniknout.

Pořadí	Výzkumné kroky	Datum
1.	Návrh výzkumu	květen 2014
2.	Studium odborné literatury	červen – červenec 2014
3.	Volba a studium metod	září 2014
4.	Příprava interview	listopad 2014
5.	Realizace interview	listopad - prosinec 2014
6.	Transkripce interview	prosinec 2014 - leden 2015
7.	Zpracování a analýza dat	leden - únor 2015
8.	Vyhodnocení dat	únor - březen 2015

Tab. 4 - Časový harmonogram výzkumu (vlastní zpracování)

5.1 Formulace výzkumného problému

Počet zahraničních studentů na českých VŠ a tedy i na UTB ve Zlíně každým rokem výrazně stoupá. Mobilita studentů se již stává běžnou součástí vysokoškolského studia. Nárůst zahraničních studentů nalezneme nejen v krátkodobých studijních programech typu Erasmus, ale také v programech, ve kterých studenti absolvují na vysoké škole celé studium svého oboru. Daný výzkum je zaměřen na dlouhodobé zahraniční studenty, kteří studují v rámci doktorského studijního programu.

V předkládané bakalářské práci se výzkum zaměřuje na motivaci cizinců studentů ke studiu v zahraničí a rovněž na to, co vede tyto studenty k volbě studia na UTB ve Zlíně. Současně se v práci zaměříme na adaptaci zahraničních studentů na nové kulturní pro-

středí. Dle Baumana (1999, s. 95) jsme v dnešní době všichni v pohybu. S čímž bezpochyby souvisí rovněž adaptace, začlenění se do nového kulturního prostředí a střet s kulturními či etnickými aspekty.

5.2 Cíl výzkumu a výzkumné otázky

Hlavním cílem výzkumu je zjistit, co motivuje dlouhodobé studenty cizince doktorského studijního programu ke studiu v zahraničí a ve vztahu k tomu volbě studia na UTB ve Zlíně. Vedle hlavního cíle byl stanoven rovněž dílčí cíl. Dílčím cílem je zjistit, jak probíhá adaptace zahraničních studentů na nové prostředí. Cílem výzkumu je získat od informantů skrze rozhovory odpovědi na následující otázky:

- Co motivovalo studenty cizince ke studiu v zahraničí?
- Co vedlo studenty cizince k volbě studia na UTB ve Zlíně?
- Jak se studenti cizinci adaptovali na nové prostředí?

5.3 Výzkumný vzorek

Výzkumný soubor byl s ohledem na výzkumný problém a cíl výzkumu, který je zaměřen na konkrétní univerzitu, vybrán záměrným výběrem dle předem daných kritérií. Důvodem byl rovněž malý počet potenciálních participantů. Vzhledem k tomu, že byla práce zaměřena na UTB ve Zlíně, byli osloveni pouze studenti této dané univerzity. Výzkumu se zúčastnili ti studenti, kteří splnili předem stanovené kritéria a byli ochotni se do výzkumu zapojit.

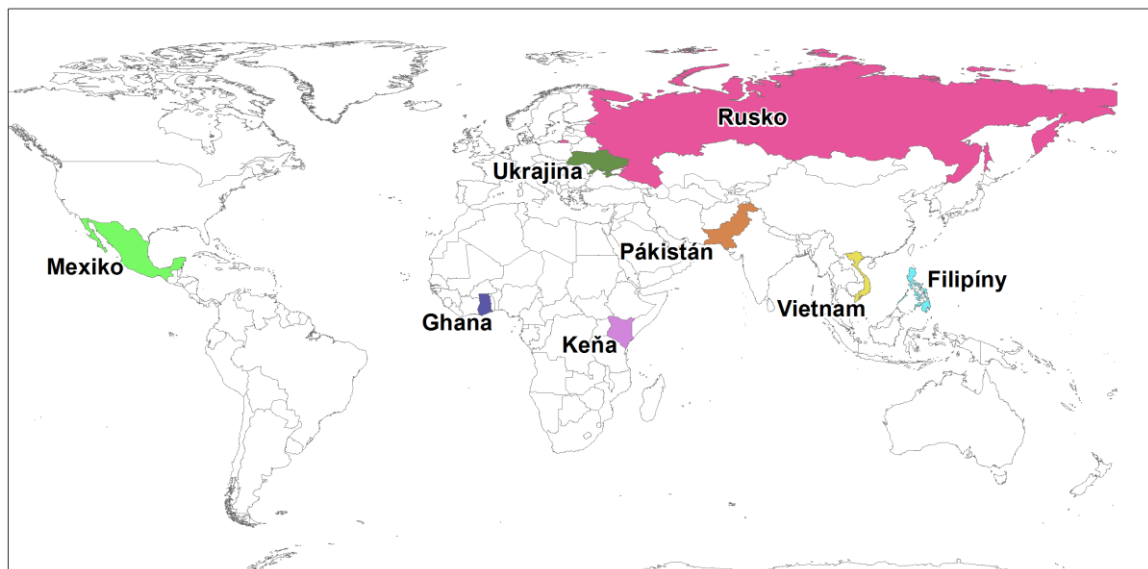
Pro účely výzkumu museli participantů splnit následující kritéria:

- informant musí být cizinec,
- informant musí studovat v anglickém studijním programu,
- informant musí studovat v rámci doktorského studijního programu,
- informant nesmí studovat v rámci krátkodobého studijního programu,
- informant musí být řádným studentem UTB, popřípadě absolventem.

V souvislosti s vymezením výzkumného vzorku je nutné ujasnit si pojem cizinec. „Cizincem se rozumí fyzická osoba, která není státním občanem ČR, včetně občana Evropské unie.“ (Česko, 1999, s. 7406)

Na základě výše uvedených kritérií, bylo do výzkumu zahrnuto 9 cizinců studujících na UTB ve Zlíně. Snahou bylo vybrat skupinu respondentů tak, aby byla rozmanitá státní

příslušností, fakultou a délkou studia. Přesto fakulta, délka studia ani státní příslušnost nebyly kritériem výběru. Pro lepší přehlednost je přiložen obrázek (Obr. 2) zachycující země původu účastníků výzkumu. Do výzkumu bylo zapojeno 9 informantů z 8 různých zemí, 3 ženy a 6 mužů. Pro zachování důvěrnosti nebudeme u jednotlivých účastníků výzkumu zmiňovat fakultu, na které účastníci výzkumu studují či dosavadní délku studia. Tyto informace by mohly vést k identifikaci účastníků. Pro informaci lze pouze říci, že do výzkumu byli zapojeni informanti ze tří různých fakult.

Obr. 2 - Země původu informantů (vlastní zpracování)
Zdroj: World Countries (generalized) from Esri Data and Maps
Dostupné z: <http://www.arcgis.com/home/item>

První kontakty na potenciální účastníky výzkumu byly získány od studentů studujících doktorský studijní program na UTB ve Zlíně. Další kontakty na potenciální účastníky výzkumu byly získány od představitelů Fakulty managementu a ekonomiky. Dále byla při výběru výzkumného vzorku využita metoda sněhové koule, která umožňuje získat další nové jedince do výzkumného vzorku. Na základě této metody, byli první účastníci požádáni o kontakt na další osoby, které znají a které odpovídají daným kritériím. Oslovení cílové skupiny skrze mezinárodní oddělení se jevílo jako méně osobní a bylo ponecháno pro případ, že by oslovená skupina studentů, získaná skrze kontaktní osoby, neprojevila zájem účastnit se daného výzkumu. Tato možnost nakonec nebyla využita, neboť počet potenciálních účastníků předčil prvotní očekávání. Do výzkumu se přihlásil velký počet zájemců. Někteří z nich však museli být vzhledem k časové náročnosti výzkumu odmít-

nuti. Oslovení potenciální účastníci i samotní informanti výzkumu byli velmi vstřícní a ochotní se zapojit do kvalitativního výzkumu.

5.4 Druh výzkumu a metoda sběru dat

S ohledem na výzkumný problém byl pro výzkumné šetření zvolen kvalitativní výzkum. S přihlédnutím k druhu výzkumu byla zvolena rovněž vhodná metoda sběru dat, a to polostrukturované interview. Polostrukturované interview je nejrozšířenější metodou sběru dat u kvalitativního výzkumu vyžadující náročnější technickou přípravu. Výzkumník musí předem vytvořit schéma, které je pro tazatele závazné a specifikovat okruhy otázek, na které bude respondent odpovídat. Jedná se o otevřené otázky, na které účastníci výzkumu sami formulovali odpovědi. Při polostrukturovaném rozhovoru má tedy výzkumník předem připravený seznam témat a otázek, jejichž pořadí se může dle potřeby měnit. Vhodné je rovněž využívat upřesnění a vysvětlení odpovědi účastníka, díky čemuž si výzkumník ověří, zda pochopil otázku správně a správně ji interpretoval. Při rozhovoru jsou otázky kladeny tak dlouho, dokud účastník dává smysluplné a relevantní odpovědi, nebo dokud nevyčerpá časový limit pro daný rozhovor. Základem je tedy jádro rozhovoru, což je minimum témat a otázek, které má výzkumník připraveny a které jsou účastníkům předkládány. Kromě základních otázek mohou být účastníkům položeny také doplňující otázky, které rozšiřují původní zadání, motivují účastníka ke spolupráci či uvolňují napětí. Při pozdějším zpracování a analýze pak tyto doplňující otázky mohou, ale také nemusí být využity. Velký důraz se při tomto typu rozhovoru klade také na prostředí, ve kterém je rozhovor uskutečňován. (Mioviský, 2006, s. 159 - 160)

Prioritou výzkumu bylo formulovat otázky jasně a srozumitelně s ohledem na jazykové znalosti informantů. Rozhovory byly vedeny v anglickém jazyce. V případě nepochopení otázky, byla otázka formulována opisným způsobem tak, aby byl zachován její smysl. Při rozhovorech byly využívány inquiry pro bližší upřesnění odpovědi účastníka. Tyto doplňující otázky bylo vzhledem k jazykové bariéře nutné klást pro správné pochopení a interpretování tématu.

5.5 Etické dimenze výzkumu

Před započítím výzkumu byli potenciální účastníci ubezpečeni, že bude zajištěn princip důvěrnosti. Pro zachování důvěrnosti byly pro účastníky výzkumu vybrány pseudonymy typu informant 1, informant 2, atd. Potenciální účastníci byli ujištěni, že nebudou zveřej-

něny žádné jejich osobní údaje či jakékoliv informace, které by je s výzkumem identifikovaly. V rámci transkripce byly z rozhovorů vyjmuty údaje o země původu informantů (XXX) a rovněž jakékoliv jiné údaje (XXX), které by mohly informanty blíže identifikovat.

Účast na výzkumu byla pro účastníky čistě dobrovolná a každý z účastníků mohl výzkum kdykoliv přerušit a od výzkumu odstoupit. Před započítím rozhovorů byl od potenciálních účastníků získán písemný informovaný souhlas, kterým účastníci potvrdili souhlas se svojí účastí. Informovaný souhlas byl s ohledem na jazykovou bariéru vyhotoven v anglickém jazyce a je přílohou bakalářské práce. Souhlas s účastí na výzkumu byl rovněž zaznamenán na diktafon před započítím výzkumu a je nedílnou součástí každého rozhovoru.

5.6 Realizace výzkumu

Před započítím výzkumu byli potenciální účastníci důkladně obeznámeni s tématem výzkumu a přibližnou dobou délky rozhovorů. Tato informace jim byla sdělena prostřednictvím e-mailové komunikace, stejně jako cíl bakalářské práce a účel výzkumu. Pro účely tohoto výzkumu bylo zvoleno prostředí UTB ve Zlíně, které je účastníkům výzkumu blízké, neboť zde studují a tráví zde velkou část svého dne. Prostory byly zúženy na konkrétní fakulty, kde studenti působí a komplex knihovny. Již při prvním kontaktu bylo potenciálním účastníkům nabídnuto, aby si sami zvolili přesné místo a čas, kde bude interview probíhat. Interview s jednotlivými informanty probíhala v listopadu a prosinci roku 2014. Vzhledem k blížícímu se zkouškovému období a možnému studijnímu vyčerpání informantů se tyto měsíce jevily jako nejvíce vhodné. Při rozhovorech byla využita fixace kvalitativních dat k uchování a následnému zpracování nasbíraných dat. Rozhovory byly se souhlasem participantů zaznamenány na diktafon a následně byl proveden jejich doslovný přepis, který byl očištěn od nadbytečných slovních zdvojení, tedy od slovních parazitů, případně od údajů, které by účastníky výzkumu mohly identifikovat. Samotný obsah textového materiálu nebyl tímto však nijak dotčen. Využití diktafonu umožnilo tazateli se plně věnovat rozhovoru bez nutnosti zapisovat odpovědi. Mimo hlavního diktafonu byl využit navíc záložní diktafon pro případ, že by prvotní záznam nebyl dostatečně kvalitní. Délka jednotlivých rozhovorů byla v rozmezí od 13 do 35 minut. Transkripce jednoho z rozhovorů je přílohou bakalářské práce.

Využití diktafonu umožnilo získat autentický záznam odpovědí participantů výzkumu, včetně paralingvistické složky řeči. Dále byl využit záznamový arch pro osobní využití výzkumníka. Zmíněný záznamový arch sloužil k zápisu údajů, které by si jinak výzkumník musel pamatovat. Do záznamového archu byly zapsány údaje, jako je datum, místo a čas uskutečnění interview a následně délka audiozáznamu. Tyto údaje jsou uvedeny v následující tabulce.

Místo	Datum	Čas	Délka rozhovoru
Knihovna	21.11.2014	15:00	27:05
Knihovna	24.11.2014	10:00	35:20
Fakulta	03.12.2014	09:00	13:57
Knihovna	03.12.2014	17:30	16:36
Fakulta	05.12.2014	15:45	22:00
Knihovna	05.12.2014	16:30	21:50
Fakulta	06.12.2014	13:15	13:00
Fakulta	06.12.2014	13:40	24:25
Knihovna	13.12.2014	11:30	22:45

Tab. 5 - Bližší specifikace realizace rozhovorů (vlastní zpracování)

5.7 Analýza a interpretace dat

Rozhovory byly zpracovány formou otevřeného kódování. V rámci analýzy dat byl vytvořen prvotní seznam kódů, proběhla lokalizace významových jednotek v textu a následně byly kódy seskupeny do níže uvedených kategorií pro snazší orientaci ve výzkumu a interpretaci dat.

5.7.1 Kategorie č. 1 - Motivace ke studiu v zahraničí

Prioritou výzkumu je zjistit, co vede zahraniční studenty doktorského studijního programu ke studiu na UTB ve Zlíně. Volbě studia na UTB ve Zlíně však předcházela prvotní motivace studentů studovat v jiné než domovské zemi. Tuto prvotní motivaci lze na základě sdružených kódů rozdělit do dvou subkategorií, neboť ne vždy bylo dle informantů důvodem uspokojování vlastních potřeb, ale právě například jistá absence či nedostatek v zemi původu informantů. Z rozhovorů rovněž vyplynulo, že informanty k volbě studia v zahraničí nepřiměla pouze jedna potřeba, či motiv ale vždy souhrn více potřeb či motivů najednou.

Subkategorie A - Pozitivní motivace

Kategorie sdružuje následující kódy: budoucí perspektiva; kulturní a sociální interakce; příležitost; spolupráce s odborníky; nezávislost; zkušenost; osobní rozvoj; důraz na výzkum; využití jazykových znalostí; mezinárodní prostředí; konkurenceschopnost; výzva.

Z rozhovorů vyplývá, že převážná většina informantů si studiem v zahraničí snaží připravit „půdu“ pro svou budoucnost. Přestože studium v zahraničí je krok do neznáma, přináší s sebou velkou řadu benefitů, ze kterých lze posléze těžit. Studiem v zahraničí získávají studenti především nové kontakty a možnosti do budoucna, poznávají novou kulturu, získávají cenné zkušenosti a celkově rozvíjí svou osobnost.

„I tend to work in international company in future. And the international exposure and international experience is a key, so that is what really motivated me...”

„...I want to personally grow. I want to personally change. I want to mingle with other cultures, so that is basically what motivated my inner feeling.”

„...going abroad it gives us more exposure to opportunities.”(informant č. 5)

„...when you study in the new education system or the new environment or new culture so it can mean a lot of experience...lots of new friends or new connection for you in the future.”

„...the study abroad is good chance for me to improve myself.” (informant č. 3)

„...studying abroad will give me more...perspectives in my area...”

„...better opportunity to meet people from their wise backgrounds.” (informant č. 1)

U dalších informantů byla motivace ke studiu v zahraničí spojena se zdokonalením se v cizím jazyce. Jednalo se o studenty, v jejichž zemi není angličtina primárním ani doplňkovým jazykem. Tento benefit jim umožňuje a přináší právě studium v anglickém studijním programu. Znalost cizího jazyka, především anglického je v dnešní době nutnost.

„I always wanted to try some international experience, to go with international environment and to use my, I don't know, language skills to study in English and just in general I thought it will give me more opportunities...” (informant č. 7)

„...I had been studying English for almost all my life at that period and I really wanted to keep on going and improve it and I found the possibility of studying English very good way to improve it.” (informant č. 8)

Pro některé z dotazovaných informantů byla volba studia v zahraničí založena na akademických aspektech. Kláden byl důraz především na výzkum a spolupráci s nejlepšími odborníky v jejich daném oboru.

„I wanted to study with good supervisors, with people who are experts in my field.” (informant č. 4)

Z výzkumu rovněž vyplývá, že prvotní motivace studovat v zahraničí byla propojena již od prvopočátku s UTB. Pro informanta č. 2 to byla právě odborná práce profesora univerzity a touha po další spolupráci s ním, která jej motivovala ke studiu v zahraničí.

„...from all the papers from all over the world, after reading his papers, I was really delighted by the quality. Actually at the beginning, I didn't care about who is writing or from which university, I just cared about the title and the topic. But after reading his paper I said: Oh, who wrote this?”

„I contact him again and I told him that I wanted to do Doctoral studies with him as supervisor.” (informant č. 2)

Subkategorie B - Negativní motivace

Kategorie sdružuje následující kódy: problém s navazujícím studiem; absence odbornosti v mé zemi; nedostatek příležitostí v mé zemi; náklady spojené se studiem; nerozvíjím se.

Nejenom pozitivní motivace vedla studenty ke studiu v zahraničí. Negativní motivace, která je dána především vnějšími okolnostmi, je ve výzkumu v podstatně omezenější míře oproti té pozitivní. Přesto je vhodné uvést příkladem některé z rozhovoru vyplývající aspekty, které se dotýkají především absence odbornosti v zemi informantů či nedostatku příležitostí.

„In my country it is more course work less then research. Here, there is more demand for research. So, that's required to publish more compare to my country.”

„...the school has wide range of journals or resources, something which my country lacks.” (informant č. 4)

„...because of so many challenges and so many lack of opportunities in XXX (name of the country)... In terms of, you can have your papers but it's sometimes difficult to get the job unless you have somebody to help you.” (informant č. 5)

„The recession, this crisis and everything and I did understand that when I just stay at my work and do the same stuff, the same routine every time it will not help me anyway...I am not developing...” (informant č. 6)

Z rozhovorů vyplývá, že rozhodujícím faktorem pro studium v jiné zemi byly rovněž náklady, které jsou spojené se studiem.

„...education is very expensive. And living also is very expensive, so I decided to move to somewhere in the center.” (informant č. 9)

Absence navazujícího studia je rovněž jedním z faktorů, které motivovaly informanty ke studiu v zahraničí. Informanta č. 1 tento důvod zastihl již po ukončení bakalářského studia. Tato skutečnost jej přiměla k volbě magisterského studia v zahraničí již po ukončení bakalářského studia. Toto studium bylo rovněž uskutečněno stejně jako studium doktorské v ČR.

„...in the area of computer science, you know, there isn't that much of expertise in my home country XXX (name of the country). It's a new, relatively new area, you know. At that time...there wasn't any Master program... So, my preoccupation of course was to do it in the different country.” (informant č. 1)

5.7.2 Kategorie č. 2 - Podnět k myšlence

Z rozhovorů plyne, že prvotní myšlenky, které studenty doktorského studijního programu vedly ke studiu v zahraničí, se pojí především s obdobím jejich studia bakalářského či magisterského studijního programu. O studiu v zahraničí uvažovali dříve pouze dva studenti, a to již v době středoškolského studia. Přesto i tito studenti podstoupili studium bakalářského programu ve své rodné zemi. Dle informantů je důležité mít rovněž „nějaký papír“ ze své rodné vlasti. Mimo svou rodnou zemi vystudoval bakalářský studijní program pouze jeden informant. Tato kategorie sdružuje informace, které přiměly zahraniční studenty k myšlence studovat mimo jejich rodnou zemi, tedy přímo definuje, co nebo kdo jim tuto myšlenku na studium v zahraničí vnukl.

Kategorie sdružuje následující kódy: můj profesor; potřeba získat vyšší kvalifikaci; nedostatek expertů v mé zemi; nedostatek příležitostí v mé zemi; absence navazujícího studia; vyšší informovanost; nové poznání.

Některé informanty k myšlence studovat v zahraničí přiměl rozhovor s vlastním profesorem. Na základě tohoto rozhovoru začali o studiu v zahraničí blíže přemýšlet.

„...one professor told me...you cannot continue doing PhD. here, go with someone that you admire. And in the first, the first person that came to my mind was this professor from Tomas Bata University.”(informant č. 2)

„...my professor said that it would be best that I go abroad for graduate studies.” (informant č. 4)

„...my teacher said to me that I am very good in technical so why don't you go for higher studies. That was the point when I started to apply...” (informant č. 9)

Pro informanta č. 6 byl impulsem výlet do zahraničí. Cesta do zahraničí přinesla nové poznání a zjištění, že svět je ve svém důsledku velmi rozmanitý. Mnoho z nás netuší, jak rozdílný život může v jiné zemi být. Mnohdy až cesta či dovolená do jiných krajín nám otevře oči a přinese nové poznání.

„...when I went abroad for me it was like wow. So different and it's so easy to go. And then I really started to think. O.K. Why not to study? Because it's so interesting to know different. The thing is that when you are living in your country, you doesn't know that this stuff work different in other countries.” (informant č. 6)

Myšlenky na studium v zahraničí přichází především, pokud máme potřebu, kterou nelze ve vlastní zemi realizovat. Tato potřeba se dotýká nejen nedostatku expertů, příležitostí či absence navazujícího studia v zemi, ale může být spojena rovněž s potřebou získat vyšší kvalifikaci, neboť naše stávající kvalifikace nás neuspokojuje.

„...I really want to learn something more specific...I just realized that I need to learn something you know deeply...” (informant č. 3)

Z rozhovorů dále vyplývá, že informanty přiměla k myšlence na studium v zahraničí vyšší informovanost. Prezentace či přednáška uskutečněná jejich mezinárodním oddělením jim poskytla relevantní informace o možnostech a nabídce dalšího studia v jiných zemích. Díky takto předaným informacím se studium v cizí zemi již nejevilo jako obtížné, nereálné či nedosažitelné.

„...there was a presentation conducted by Mr. XXX (UTB professor) in our city.

„And so that's the moment when I started thinking that maybe it's possible. Because it was more information about this, you know.” (informant č. 7)

„...I had some experience attending some lectures, even conducted by professors from the UK or some other countries. And they were telling us about the possibility of studying abroad, so I started thinking about it.” (informant č. 8)

5.7.3 Kategorie č. 3 - Vliv rodiny

Rozhodnout se pro studium v zahraničí, udělat krok směrem do neznáma a zajistit vše potřebné, co s tímto úkonem souvisí, není vůbec snadné. Toto rozhodnutí především závisí na osobě, které se toto rozhodnutí dotýká. Jakákoliv pomoc či podpora ve fázi rozhodování je tedy vždy vítaná. Následující kategorie sdružuje kódy, ze kterých vyplývá, jak se k rozhodnutí studovat v zahraničí postavily rodiny studentů.

Kategorie sdružuje následující kódy: podpora; finanční podpora; důvěra v mé rozhodnutí; prvotní nesouhlas; pouze mé rozhodnutí.

Většina informantů našla u své rodiny pochopení, souhlas a potřebnou podporu. Ať už se jednalo o podporu psychickou či finanční, která je mnohdy při těchto rozhodnutích rovněž stěžejní.

„...all the time they were very supportive. From the first moment that I told them, they both of them agreed that whatever I want for my professional development is good. They trust in my opinion...” (informant č. 2)

„...they are really O. K. with it, because going abroad it gives us more exposure to opportunities.” (informant č. 5)

„My family supports me. My father was on job and he supported me for the first two years.” (informant č. 9)

„...when it really came to that decision, my family really supported me and first of all with money.” (informant č. 6)

Vyhrocená politická situace v zemi informanta a tudíž maximální podpora a pomoc rodiny vyplývá z rozhovoru s informantem č. 8. Dle informanta bylo vzhledem k nepříznivé politické situaci v zemi zájmem rodiny podpořit jeho studium v zahraničí. Tato podpora a obava z budoucnosti se v konečném důsledku ukázala jako opodstatněná.

„...huge influence, honestly. As the situation in XXX (name of the country) was not so good and it was worsening, so my parents were really interested, it sounds crazy, but they

were really interested to make me leave the country. And they were trying to help me a lot.” (informant č. 8)

Prvotní nesouhlas rodiny s rozhodnutím je spojen především s vědomím dlouhodobého odloučení. Mnozí studenti nikdy nebyli od své rodiny odloučení na delší dobu, případně jsou v době studia na rodinu více upnutí, což u rodiny může vyvolat prvotní nesouhlas s jejich rozhodnutím.

„...my family was first not very happy.”

„...the thought of me leaving was just a little uncomfortable for them but eventually they were as days go and as my departure date gets near, they were getting more and more comfortable...” (informant č. 4)

„...for my family it was bit of shock...”

„They didn't want let me go because for them like I was always with them and then like this time you go and we will not see you for a long time and so they were like that was more my decision...” (informant č. 7)

Z rozhovorů rovněž vyplývá, že rozhodnutí studovat v zahraničí bylo pouze rozhodnutím informantů a případný nesouhlas rodiny na jejich rozhodnutí neměl velký vliv.

„...all thru out the process, non of my family members knew about this.”

„...there is no particular reason for that, yeah. I think I wouldn't be indifferent about it, you know whether I stay or go...” (informant č. 1)

„...it was supported, but on the decision they didn't have any influence.” (informant č. 6)

5.7.4 Kategorie č. 4 - Volba studia na UTB ve Zlíně

Tato kategorie sdružuje kódy, ze kterých vyplývá, jaké důvody vedly studenty k volbě studia na UTB ve Zlíně. Z rozhovorů je zřejmé, že studenti měli možnost si volit z velkého množství univerzit. Přesto si ke studiu zvolili právě UTB ve Zlíně.

Kategorie sdružuje následující kódy: přímý kontakt; více informací; lokalita univerzity; doporučení; komunikace; spolupráce s odborníky; výzkum; přijatelné náklady spojené se studiem; jméno univerzity; asociace s Tomášem Bařou; prostředí.

Většina dotazovaných se shodla, že hlavním důvodem pro volbu studia na UTB ve Zlíně byl přímý kontakt s představiteli UTB a tím i zvýšená informovanost o univerzitě samot-

né. Pod přímým kontaktem si můžeme představit nejen osobní setkání, ale rovněž komunikaci s konkrétním představitelem skrze e-mail.

„I start to contact him because I couldn't get access to some of his papers... .. so I received six papers at home and I was surprised because that maybe he could have just sent email and that's it. But he was very, very kind and he sent it and it was a first contact and that time I thought oh maybe it could be possible that I could come so. When I finished, I contact him again and I told him that I wanted to do Doctoral studies with him as supervisor.“ (informant č. 2)

„the representatives of Tomas Bata University went to my country during the European Higher Exchange Fair.“

„...I was able to meet them and they supplied all the kind of information I needed about the university. And next thing I know I was communicating through them by email and then I sent all my documents to them.“ (informant č. 4)

„...I had more information about this university...because of that presentation...“ (informant č. 7)

Někteří dotazovaní se rovněž shodli, že motivace ke studiu na UTB vzešla z pozitivního doporučení kamarádů či přátel, tedy studentů samotné univerzity. Právě radami svých blízkých se mnohdy řídíme nejvíce a příkládáme jim největší váhu.

„I have a couple of friends they used to study in university and they told me that the education is good and environment in Zlín is very suitable for studying. So that's why decided to come here.“ (informant č. 3)

„...I was on vacation last year in Vienna, and I met students from Tomas Bata.“

„So basically my motivation to study in Tomas Bata was from them, positive and I can say very encouraging words from the students here from Tomas Bata.“ (informant č. 5)

„...I had friend here who told me like it's good here, he liked everything.“ (informant č. 7)

Neméně důležitá a vypovídající o kvalitě univerzity je rovněž komunikace univerzity a jejich představitelů s potenciálními zájemci. Tato prvotní komunikace je mnohdy směrodatná, neboť dle ní si potenciální účastníci vytvoří obrázek o celkovém fungování univerzity. Z výpovědí informantů vyplývá, že prvotní komunikace s univerzitou byla na lepší

úrovni než s jinými univerzitami a na jejich rozhodnutí studovat na UTB měla velký podíl.

„All through my application, I think Tomas Bata University, actually the international office responded much more better than the other.”

„...they were quite responsive throughout the time. I considered all this in that.” (informant č. 1)

„...they were always replying on ...So I had, I don't know, twenty-thirty emails. But with the second university I started at the same time and it was always like one email per month...and then I was thinking O.K. I am just applying, what will be when I will study there.” (informant č. 6)

Jméno univerzity, asociace s Tomášem Baťou, zaměření výzkumu, případně lokalita university napomáhá Univerzitě Tomáši Bati v boji s konkurencí. Z rozhovorů vyplývá, že rovněž tyto aspekty motivovaly studenty k volbě univerzity.

„...the universities are not recognized like here Tomas Bata.”

„...is always good to be associated with something that is known all over the world.”

„For example Bata is, Tomas Bata is associated with the Bata company. So that's what also motivated me...” (informant č. 5)

„The research I am doing is about the footwear. So, I decided to go to Zlín and Zlín also is in the center of the Europe, so I can move around the Europe for my research.”

„Tomas Bata University have a big history of the shoes and also supervisors here and connection they have with industry. It's quite helpful for my research work.” (informant č. 9)

Z výzkumu rovněž vyplynulo, že ve srovnání s jinými univerzitami se studium a bydlení pro zahraniční studenty jevílo v ČR na UTB ve Zlíně jako více finančně přijatelné.

„...the university was providing quiet good conditions in terms of scholarship and the tuition fee. So tuition fee was not extremely high and moreover students were getting scholarship.”

„...the cost of living in Czech Republic is relatively low, relatively affordable...” (informant č. 8)

5.7.5 Kategorie č. 5 - Cesta za poznáním

Následující kategorie uvádí, jakým způsobem se zahraniční studenti dozvěděli o možnosti studovat v ČR, případně na UTB ve Zlíně. Přestože je ČR v samotném srdci Evropy, je to poměrně malá a nevýrazná země obklopená a zastíněná velkými zeměmi a velmocemi, ve kterých je možné najít mnohem známější a prestižnější univerzity. Z rozhovorů vyplývá, že informanti měli na výběr z velké řady univerzit. Zazněla jména zemí a univerzit jako jsou: The University of Saskatchewan (Kanada), Monash University (Austrálie), Turiba University (Lotyšsko), Cardiff University (UK), University in Riga (Lotyšsko), Melbourne University (Austrálie) atd.

Kategorie sdružuje následující kódy: představitelé UTB v mé zemi; internet; studenti; práce odborníka; prezentace o studiu; návštěva v ČR; government scholarship.

Ideálním zdrojem informací o studiu v ČR, případně na UTB ve Zlíně jsou samotní studenti univerzity. Studenti mohou poskytnout informace, které se jinak potenciální uchazeči nemají možnost dozvědět. Informace v jejich podání jsou většinou díky osobním zkušenostem například citově zabarvené a pro potenciálního uchazeče mohou mít větší váhu než informace obecné, které lze nalézt díky informačním technologiím na internetu. Dalším zdrojem cenných informací pro potenciální uchazeče je pak rovněž internet.

„I have a couple of friends, they used to study in university and they told me that the education is good....” (informant č. 3)

„...I met students from Tomas Bata....they told me about Tomas Bata....I was on the process of applying for my PhD studies, so I decided to go online and google about Tomas Bata.” (informant č. 5)

„Internet. Just somewhere I have no idea from which site.” (informant č. 6)

Neméně důležitým zdrojem informací pro potenciální uchazeče o studium jsou pak samotní představitelé UTB. Snahou univerzity, která by do svých řad ráda přivítala zahraniční studenty, by měla být především osvěta univerzity. Právě návštěva představitelů v zemi informantů motivovala informanty ke studiu na UTB a díky této návštěvě se rovněž o možnosti studia informanti dozvěděli.

„...the representatives of Tomas Bata University went to my country during the European Higher Exchange Fair...” (informant č. 4)

„...there was a presentation conducted by Mr. XXX (UTB professor) in our city.” (informant č. 7)

„...general consulate of Czech Republic in XXX (name of the country), he was giving a presentation about studying in Czech Republic. He presented the number of universities and Tomas Bata University was one of them. So, basically after that I came back home, I started surfing the net...” (informant č. 8)

Naproti tomu informanta č. 2 přivedla k informacím o možnosti studovat v ČR na UTB ve Zlíně odborná práce profesora UTB a především zaujetí pro společný výzkum. Univerzita má ve svých řadách mnoho odborníků, jejichž jméno a odbornost pomáhá zvýšit věhlas univerzity ve světě.

„...after reading his papers, I was really delighted by the quality...I said: Oh, who wrote this?...From which university? Tomas Bata University in Zlín, Czech Republic. And then I checked the map where is Zlín. Where is Czech Republic.” (informant č. 2)

5.7.6 Kategorie č. 6 - Adaptace

Přizpůsobit se novému a neznámému prostředí není vůbec snadné. Pro zahraniční studenty je adaptace na nové prostředí o to náročnější, neboť u nich probíhají adaptace dvě, a to na nové kulturní a sociální prostředí a zároveň na prostředí akademické. Každý jedinec je rovněž individuální bytostí a tudíž u něj adaptace probíhá různě.

Kategorie sdružuje následující kódy: jazyková bariéra; obtížné začátky; bez problému; podpora akademického prostředí; počasí je výzva; stesk po domově; je to změna; pracuji na tom; rasismus.

Z rozhovorů vyplývá, že někteří informanti neměli problém přizpůsobit se novému prostředí. Prostor pro ně nebylo úplnou neznámou, mnozí se s ním setkali již při svých cestách do zahraničí. Přizpůsobení se novému prostředí bylo snazší rovněž pro studenty z evropských zemí.

„I can't tell you I had any problems. I mean I just came to Zlín. I immediately went to international dormitory where I met my roommate. And since that time, then we met more people, more students, then we got to know more about the university. And I don't think there was some specifics, there were some steps or phases of adaptation. So, that was just ongoing process...” (informant č. 8)

„The environment is not new for me...” (informant č. 9)

„Czech Republic wasn't my first trip to Europe. I have been in UK...what I just want to say is that it wasn't so difficult, you know, finding my way.” (informant č. 1)

Přestože tedy u informanta č. 1 nebyl problém se přizpůsobit novému prostředí, stejně jako většina informantů narazil na jazykovou bariéru, která mu adaptaci v ČR nijak neusnadnila.

„...the one thing that I probably had to touch on was the language and ever since the language has been the problem for me.” (informant č. 1)

„The biggest problem for me was that I didn't know language at all.”(informant č. 7)

Velmi podobně prožíval adaptaci rovněž informant č. 2. Také on narazil na jazykovou bariéru. U něj však z rozhovoru vyplynulo, že procházel dvěma adaptacemi. Jednou v akademickém světě a druhou ve společnosti. Adaptace v akademickém světě je pro studenty mnohem snazší. Akademické prostředí je jim blízké a především komunikace v něm probíhá v anglickém jazyce. Oproti tomu adaptace v sociálním prostředí je nová a jedinci zde naráží na jazykovou bariéru.

„At the beginning it was difficult but I would say I have two different adaptations. One in the society and one in the academic field....I didn't have the barrier of language at the laboratory... In the laboratory they make me feel like at home... But in the society it was more harder... they don't speak English, the majority of the people.” (informant č. 2)

„...I've also had some good support from students from Czech. But also at the same time from the faculty...and also the international office and the R & D Office, they really, really, really made things easy for me.” (informant č. 5)

Adaptace je náročný proces, který u každého probíhá jinak. Je velmi náročný především na psychiku jedince. U informanta č. 4 bylo prvotní nadšení z nového prostředí vystřídáno realitou a steskem po domově.

„...as weeks let by...I started feeling homesick, because as I said the food was different, the culture was different, still there were language barriers, because I was not able to, sometimes communicate with the Czechs quite well.” (informant č. 4)

Přechod do nového sociálního a kulturního prostředí přináší mnoho nových změn a situací, se kterými si musí jedinec poradit a vyrovnat se. Z rozhovorů vyplývá, že tento náročný proces byl studentům jiné pleti ztížen rasistickými poznámkami, se kterými se setkali rovněž na akademické půdě.

„...I've met a lot of challenges in Zlín town.... I guess many people not seen black people...you see people touching each other and maybe keeps calling you černý, černý, černý meaning I think black. And also I got some racist chance about Ebola... I can say it's, it has been difficult three months...” (informant č. 5)

Obtížnější byla adaptace u informantů rovněž z důvodu změny klimatu. U informantů přicházející z teplých krajín změna počasí může mít vliv nejen na zdraví, ale také na psychickou a fyzickou pohodu.

„The new challenge for me is the weather, because now I have to wear like three, four layers of clothing.” (informant č. 4)

„We don't have snow. I was not used to getting sick frequently and here sometimes I was being, I was ill for, every three or four months.” (informant č. 2)

5.7.7 Kategorie č. 7 - Podpora a pomoc

Kategorie podpora a pomoc je zaměřena na podporu, kterou přijíždějícím studentům poskytuje sama univerzita, případně její studenti. Kategorii lze rozdělit do dvou subkategorií. Na kategorii týkající se přímo podpory a pomoci, která byla poskytnuta studentům při příjezdu do ČR a v jistém slova smyslu jim pomohla s adaptací a kategorii shromažďující kódy, co by přijíždějící zahraniční studenti z hlediska podpory a pomoci v procesu adaptace uvítali či vylepšili.

Subkategorie A - Co bylo

Kategorie sdružuje následující kódy: Buddy System Zlín; mezinárodní oddělení; studenti; poskytnuté informace; akademičtí pracovníci; kurz češtiny; nikdo mě nepomohl.

Informantům byly z velké většiny při příjezdu do ČR poskytnuty služby Buddy System Zlín. Buddy System Zlín je skupina nadšených studentů, kteří dobrovolně ve spolupráci s mezinárodním oddělením usnadňují přijíždějícím studentům jejich adaptaci na nové prostředí.

„...the Buddy System was really, really helpful... I can't complain...my buddy was almost always there for me. For all that I needed to learn...” (informant č. 1)

„The first time I arrived here the Buddy System pick me up and then some other time they come with me to the immigration office. So yeah, they helped me for the beginning here but not too much.” (informant č. 3)

„...first they introduce me the Buddy System. So with the Buddy System I was able to get help for example in getting my things from the bus station to dormitory....” (informant č. 4)

Z rozhovorů rovněž vyplývá, že dále ze strany university získali přijíždějící studenti potřebnou pomoc od mezinárodního oddělení, akademických pracovníků či samotných studentů univerzity. Případně jim univerzita poskytla do začátku adekvátní informace.

„...the international office was helping me...” (informant č. 9)

„...international office was really open and it was, they were ready to help students when they required some help. We could call them, we could contact them, we could write them email and the response was very immediate.” (informant č. 8)

„...if I need some other help I can come to international office.” (informant č. 3)

„...other people who helped me were the people from the university like involvement staff the research staff and then eventually all the kinds of friends, all the doctoral students they helped me supply with any other information I needed.” (informant č. 4)

„From the university side, they provided...some information, bureaucratic information. I need to say they are really friendly and very helpful.” (informant č. 6)

Dle informanta č. 2 byl pro uspíšení a zjednodušení adaptace velmi důležitý rovněž kurz češtiny, který bezplatně univerzita nabízí. Přestože lze takovýto kurz navštěvovat i mimo univerzitu, vyvstává otázka, zda by se do kurzu, který by byl nabízen mimo akademickou půdu, studenti dobrovolně přihlásili. Nabídka ze strany univerzity je tedy velmi vítaná.

„...the university offered a free course for the students to study Czech.”

„...I realize how important was, that university for me to offer this course. Because I think that if they don't offer, I think I didn't take it.” (informant č. 2)

Z rozhovorů rovněž vyplynulo, že se některým studentům při příjezdu nedostalo žádné očekávané pomoci ze strany univerzity či studentů.

„...there is Buddy System that at this period of time they are very active and they are really helpful for students. But when I came, I don't know, I wasn't in contact with them.” (informant č. 7)

„As far as you know there is also Buddy System at the university, but at that time it was mainly focusing on Erasmus students. And long term students were not target group of the Buddy System, so we didn't have any Buddy students...” (informant č. 8)

Subkategorie B - Cesta ke zlepšení

Kategorie sdružuje následující kódy: vybavení kolejí; zlepšení Buddy Systemu; více péče ze strany univerzity; více informací; oficiální poradce; přítomnost rodiny; propojenost programů; znalost jazyka; odstranění poplatků.

S odstupem času mohou zahraniční studenti rovněž zhodnotit, co by jim adaptaci na nové prostředí usnadnilo. Dle studenta, který již absolvoval předcházející magisterský studijní program v hlavním městě Praha, jsou vysokoškolské kolejí ve Zlíně nedostatečně vybavené. Lepší vybavení by mohlo přimět studenty k vyšší sociální interakci a tím i podstatně snazší adaptaci na nové prostředí.

„One thing missing is a life you know. Life in the international hostel...Back in Prague in the kolej we had, you know, games room... All we have is an old TV room and the TV is not even functional, anyway...So it's quite boring, everybody stays in his or her room.” (informant č. 1)

Dále z rozhovorů vyplynul zájem o zlepšení Buddy Systemu, větší péči ze strany univerzity, případně zájem o více informací, které by usnadnily studentům se lépe orientovat v běžném životě. Univerzita studenty obeznámí s informacemi, které jsou důležité ve vztahu k jejich studiu. Užitečné informace potřebné pro běžný život si však musí zjistit již sami zkušenostmi.

„University was providing students with some, you know, basic information about cost of living, about such things. But maybe just this information could be improved slightly...they could write some useful information...like information, which helps you to get to know the environment.” (informant č. 8)

„...if you have an issue you have to contact them. Yes, so they just now need to turn it the other way around...” (informant č. 5)

„the Buddy system not really work very well actually in my opinion... they should take care more often of foreign students...For Erasmus program, Erasmus it is O. K...But for full time students it means they have to start new life here for four years.”(informant č. 3)

Dle informanta č. 4 mu Buddy System Zlín při jeho příjezdu velmi pomohl a celkově usnadnil adaptaci na nové prostředí, přesto však mu jeho Buddy nedokázal poradit úplně se vším.

„...There was some specifics that sometimes the Buddy System was not able to communicate... things like how to open a bank account...” (informant č. 4)

Z rozhovoru rovněž vyplynulo, že by přijíždějícím studentům pomohlo, kdyby měli k dispozici alespoň jednu osobu, na kterou by se mohli v případě nouze obrátit s běžnými záležitostmi. Tedy někoho, kdy by jim poradil překlenout problémy související s běžným životem.

„... if there would be someone I can address to and ask some, this practical stuff.”
„Someone from locals who can be here...whom I can address to and whom I can ask that would be helpful.”(informant č. 6)

Pomoc nemusí nutně vycházet vždy ze strany univerzity. Znalost jazyka, případně přítomnost blízkých osob či kamarádů by snazší a rychlejší adaptaci na nové prostředí také výrazně pomohla.

„... if I could have someone from my family here, it would be better...there are some days especially during the weekends when I feel more homesick.” (informant č. 2)

„I think that's people and of course the language.” (informant č. 7)

5.7.8 Kategorie č. 8 - Kulturní rozdíly

To, co jedné kultuře může připadat samozřejmé a normální, u jiné vyvolá úsměv či opovržení. Některé kulturní rozdíly jsou na první pohled hned patrné, jiné si uvědomíme, až danou kulturu poznáme lépe. Rovněž informanti střetem s novou kulturou narazili na kulturní rozdíly, které je více či méně překvapily.

Kategorie sdružuje následující kódy: zvyky; větší bezpečí; povaha lidí; jídlo; alkohol; sportovní nadšení; předsudky vůči cizincům; neznalost anglického jazyka; nic mě nepřekvapilo; ještě je brzy soudit.

Překvapující jsou pro studenty především české zvyky. Jedná se o zvyky, které nám mohou připadat naprosto běžné a banální. U jiných však mohou vyvolat údiv a překvapení.

„...when people arrive to home, they remove their shoes. But in XXX (name of the country) it's not common. And here it is something that everyone does...”

„...people here sneeze normally. In XXX (name of the country) they are more shy. If they are going to sneeze, they hide a little bit.” (informant č. 2)

Zarážející je pro studenty cizince rovněž česká povaha, případně s ní související předsudky vůči cizincům.

„I find Czech people to be very straightforward...Unlike compare to my country...I guess it's just that Czechs tend to be direct to the point and they want things done, efficiently. Where as in my country we tend to relax.” (informant č. 4)

„...older people, they don't really like, when they hear Russian language or O. K. any foreign language...So, when they hear some foreign language, they just got scared little bit or start looking at you in some different way. Or when they hear Russian language, they even become angry.” (informant č. 8)

Velmi často zmiňovaný byl rovněž přístup českých občanů k alkoholu. To, že jsme národ, který si rád vychutnává sklenku dobrého piva či vína ve větší či menší míře je z výpovědí informantů rovněž patrné.

„I can say drinking of beer and wine. That is that if you don't drink, it's as if you are not part of the Czech culture.” (informant č. 5)

„...people are really proud and do love beer and they can drink it even during the lunch. I was surprised by it.” (informant č. 8)

Ať už je to dáno podobností kultur, případně cestami do zahraničí a poznáním podobné kultury, z rozhovorů rovněž vyplynulo, že některé informanty žádné kulturní rozdíly nepřekvapily.

„...probably because I had traveled to the UK before coming here, nothing was so shocking.” (informant č. 1)

„...I cannot say there are much, many culture differences. I mean we are Slavic cultures and we are quite similar.” (informant č. 7)

5.7.9 Kategorie č. 9 - Jak jsme tolerantní

V dnešní době jsou lidé k sobě a vůči sobě více tolerantní. Přesto se toleranci k cizím etnickým skupinám stále ještě učíme. Nižší tolerance vůči cizincům je daná především nedostatkem zkušeností s tím, co je cizí, za což mohou především léta strávená v totalitním režimu, který nám bránil si ji vypěstovat. Vyšší tolerantnost vůči cizincům lze nalézt především ve větších a příhraničních oblastech, kde je větší míra integrace cizinců.

Kategorie sdružuje následující kódy: předsudky; rasistické poznámky; přátelská atmosféra; netrpělivost; jazyková netolerance; jazyková bariéra; lidé jsou různí; nesetkal jsem se; zvyk.

Z rozhovorů s informanty vyplývá, že lidé v ČR a tedy i ve Zlíně mají předsudky k lidem jiné barvy pleti. Důvodem může být samozřejmě malý počet cizinců jiné barvy pleti ve Zlíně, ale také dle informanta č. 4 masová media, která ukazují zkreslené obrázky o lidech jiné pleti. Informant č. 1 však dodává, že nic nelze zevšeobecňovat, neboť lidé jsou různí.

„I have encountered lot of the challenges, you know, the racist challenges...”

„...it's quite difficult for African people, I can say here in Zlín. Particularly in Zlín.”
(informant č. 4)

„There are very few Africans here. So, probably some of them are who be seeing you for the first time or something.”

„I think it's about individual. I will meet you, you will be warm and I will meet another person that person will be, you know...So, it depends only on the individual.” (informant č. 1)

S rasistickými poznámkami a narážkami typu Ebola se setkali oba výše zmínění informanti. Smutné je, že se s těmito narážkami setkali rovněž na akademické půdě. Předsudky k cizincům všeobecně zaznamenali také další informanti. Přestože sami se s intolerancí nesetkali, upozorňují na její přítomnost.

„...sometimes people just maybe are lit a bit afraid of foreigners.” (informant č. 7)

Dle informanta č. 7 tento strach z cizinců a následný strach z komunikace s nimi vyvolává mezi cizinci a lidmi komunikační bariéru. Toto tvrzení však nelze zevšeobecňovat.

„They are afraid to speak English. They don't know English, so that's why they like create the barrier...Others are opposite like on contrary. They try to get to know you. Like asking where are you from?” (informant č. 7)

„...in Czech Republic there is a stereotype about XXX (name of the country) people that they are mainly coming for manual work or construction work. That they drink a lot, that they are not educated.” (informant č. 8)

Přestože se někteří informanti v ČR a tedy i ve Zlíně setkali s netolerancí, většina informantů hovoří o ČR jako o zemi velmi tolerantních lidí.

„...I think Czech people are very nice. So, I don't have any idea about this one. But they don't really want to speak English...Because, actually if they try to understand maybe they can understand something.” (informant č. 3)

5.7.10 Kategorie č. 10 - Co mě schází a není k dispozici

Studium v zahraničí přináší pro studenty jisté vystoupení z tzv. komfortní zóny. Ve své rodné zemi jsou studenti zvyklí na různé návyky, jídlo, životní styl atd. V jiné zemi se jim však těchto komfortů nemusí dostávat. Kategorie sdružuje kódy, které značí, co postrádají studenti ze své země nejvíce, tedy co nemají k dispozici v ČR.

Kategorie sdružuje následující kódy: jídlo; rodina; počasí; životní styl; přátelé; možnost mluvit vlastním jazykem; vlastní kultura; sport.

Z rozhovorů vyplynulo, že převážná většina informantů postrádá jídlo, tedy svou typickou kuchyň, případně ingredience, které umožňují jejich typická jídla připravit.

„We have some combination of spicy with sweet food... It is called Mole... And also tortillas...I think the food is what I miss the most.” (informant č. 2)

Pro mnohé je rovněž náročné odloučení od rodičů a přátel. Zvláště pak pro ty, kteří museli kvůli studiu dočasně opustit svou rodinu, své partnery, případně děti.

„I miss my wife, I am married with a child. So I miss my son as well.” (informant č. 1)

„...here is very quiet and in my city is very busy city so it's totally different.”

„I miss the lifestyle actually.” (informant č. 3)

Dále pak studenti postrádají především příznivější počasí. Mnozí z nich pochází z teplých krajin a počasí je něco, na co si museli postupně zvykat.

„...the weather is something that I kinda miss and then being able to speak in my own language... Because sometimes you grow weary of trying to speak in English or little Czech most of the time.” (informant č. 4)

5.7.11 Kategorie č. 11 - Budoucnost

Mnoho studentů přijíždí za studiem do cizí země. Někteří mají ambice zůstat a uplatnit své znalosti a zkušenosti v této zemi, jiní naopak hned po studiích opouští zemi a nabyté zkušenosti, vědomosti a dovednosti uplatňují ve své rodné zemi, případně jinde ve světě. Následující kategorie shromažďuje informace, které vypovídají o tom, kde vidí svou bu-

doucnost zahraniční studenti po ukončení studia na UTB ve Zlíně a co by mohlo jejich případné rozhodnutí v budoucnu ovlivnit. Kategorie je pro přehlednost rozdělena do dvou subkategorí.

Subkategorie A - Jak to vidím nyní

Kategorie sdružuje následující kódy: chci zpět domů; chci pracovat ve své zemi; mám to tady rád, ale doma jsem raději; nechci tady pracovat; raději jinde; tady tedy ne; myslím, že tady nezůstanu; Zlín ne; zůstávám, univerzita mě chce; tady je prostor k rozvoji; chci zůstat v ČR; záleží na univerzitě; rád zůstanu; ve vlastní zemi ne; ještě jsem o tom nepřemýšlel; uvidíme; jsem otevřen možnostem.

Přestože je pro mnohé informanty konec studia ještě v nedohlednu, mají již někteří poměrně jasno v tom, jak bude vypadat jejich budoucnost. Část informantů si nedokáže představit svůj život nikde jinde než ve své zemi.

„I don't want to work here. I guess I love it in XXX (name of the country). I love it in here but I love it more in XXX (name of the country). Yeah. So, I will definitely want to work in XXX (name of the country).” (informant č. 1)

„...I just want to finish PhD and, you know, go back to my country....”

„...but not here.” (informant č. 3)

„...I don't think that I will stay in the Czech Republic.” (informant č. 6)

Naopak druhá část informantů si po ukončení studia život v ČR dokáže představit a vidí zde další možnosti k budoucímu rozvoji. Jejich volba je však prozatím otevřená možnostem. Závisí tedy především na pracovních příležitostech, které jim budou nabídnuty, případně na samotné univerzitě, zda o studenty projeví zájem.

„...if there will be job opportunity in the Czech Republic, I will be glad to stay. I mean I like this country and I feel already comfortable here.” (informant č. 7)

„...I am very happy to stay here...if I have a good job or university offer me job...”

„...I think the university shouldn't lose the PhD's, because lot of good universities in UK they never let them go back to their countries and they just offer them jobs and somehow they just keep them...” (informant č. 9)

Zároveň dodává, že sám univerzitu v této záležitosti již kontaktoval a nabídl ji možnou spolupráci ve svém oboru.

„...I went to the international office. I said O.K. I can help you with the curriculum and I can design all the English environment.... Zlín is a super place to live and study...you'll get all of students if you offer Master program in English...I am really happy to help them and design the curriculum...” (informant č. 9)

Také další informant vidí svou budoucnost v ČR na UTB ve Zlíně.

„...I feel that it's the correct place to be. If I could choose I would like to stay...”

„I feel that I have opportunities to continue developing my skills, professional skills. And I feel that it's the correct place to be.” (informant č. 2)

Zároveň dodává, že univerzita si jeho setrvání v ČR již pojistila.

„...I have one contract with the university for two years to continue in the laboratory group doing research.” (informant č. 2)

Jiní naopak stále nevědí a touto myšlenkou se budou zabývat, až bude aktuální.

„...I haven't really thought of yet... I will go back to my country... But I don't know, because the university tells me there is so many opportunities in the Czech Republic to research and to teach. We cross the bridge when we get there.” (informant č. 4)

Z rozhovoru rovněž vyplynulo, že pokud by měla volba padnout na ČR, pak další budoucnost v této zemi by musela být v jiném městě, než je Zlín. Tedy ve městě, které je více otevřeno odlišným kulturám.

„If I get work in Czech Republic, and live in Czech Republic, probably it won't be in Zlín. It will be big city like Prague.... where they are open to other people to other cultures. But not in Zlín.” (informant č. 5)

Subkategorie B - Co mé rozhodnutí ovlivní

Kategorie sdružuje následující kódy: lepší nabídka; pokud mě budou chtít; partner; neštěstí v rodině; širší obzor; konec předsudků v ČR; znalost prostředí; záleží na okolnostech; nevidím důvod měnit názor; uvidíme; nezájem univerzity.

Z rozhovorů vyplývá, že rozhodnutí odejít po ukončení studia zpět domů, zůstat v ČR, případně nejistota s tímto krokem spojená může být v budoucnu ovlivněna různými faktory.

„Unless people change their perception. Their image towards black people.“ (informant č. 5)

„...maybe when I travel somewhere I will see something different.” (informant č. 3)

Na změnu rozhodnutí zůstat či odejít má vliv především univerzita, případně lepší pracovní nabídka.

„Maybe if I have a better offer in terms of job... if the remuneration package is much more better here and they want me to stay.” (informant č. 1)

„...if there is of course university that's willing to take me and maybe provide good compensation, good opportunities....” (informant č. 4)

„Maybe some job opportunity.” (informant č. 7)

„Well, if I will finish and university will not offer anything...” (informant č. 9)

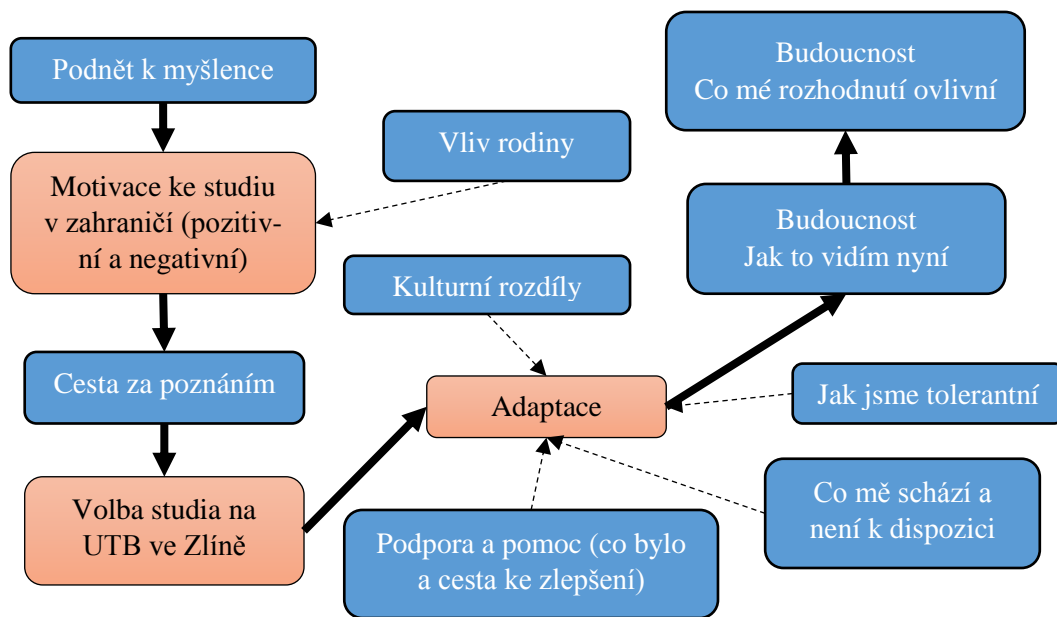
Směrodatná je pro informanty rovněž rodina či partner, který může rozhodnutí rovněž ovlivnit. Mnohdy se naše rozhodnutí neřídí jen námi samotnými, ale je ovlivněno vnějšími faktory, především tedy lidmi, na kterých nám nejvíce záleží.

„...if something happen at home with my parents.” (informant č. 2)

„...if I find someone, who I can settle with...” (informant č. 4)

5.7.12 Tematické schéma kategorií

V rámci výzkumu bylo vytvořeno 11 kategorií, které umožnily objasnit hlavní a dílčí cíle bakalářské práce a odpovědět na výzkumné otázky. Následující schéma (Obr. 3) znázorňuje časovou posloupnost jednotlivých kategorií od minulosti, přes současnost až po budoucnost. Schéma rovněž znázorňuje propojení mezi jednotlivými cíli bakalářské práce.

Obr. 3 - Tematické schéma kategorií (vlastní zpracování)

5.8 Doporučení pro praxi

Motivace, která vede zahraniční studenty ke studiu v jiné zemi, je rozmanitá a různorodá. Především je však u každého jedince velmi individuální a nelze ji tudíž z pohledu výzkumu nijak ovlivnit. Oproti tomu důvody, které vedou zahraniční studenty k volbě studia na konkrétní univerzitě ovlivnit lze. V rámci výzkumu bylo zjištěno, že jedním z hlavních důvodů volby studia na UTB ve Zlíně byl osobní kontakt s představiteli univerzity, díky kterému informanti získali více informací o univerzitě samotné. Prezentace či workshop o možnosti studovat na konkrétní univerzitě v podání představitelů univerzity a příležitost získat díky osobnímu setkání se zástupci univerzity komplexní odpovědi na konkrétní otázky týkající se dané univerzity, mohou přimět více studentů pro volbu právě této konkrétní univerzity. UTB ve Zlíně doporučujeme, aby její prioritou byla zvýšená osvěta univerzity v zahraničí, ať už tedy na různých mezinárodních vzdělávacích veletrzích, kde jsou představovány prestižní univerzity z celého světa, nebo na zahraničních partnerských univerzitách, případně skrze České ambasády v zahraničí.

Adaptace na nové prostředí může mnohdy přinášet mnoho úskalí. U zahraničních studentů probíhají adaptace dvě, a to adaptace v akademickém prostředí a prostředí společenském. Z výzkumu vyplývá, že dlouhodobí zahraniční studenti nemají s adaptací v akademickém prostředí žádný problém. Zde se jim dostává pomoci ze strany studentů i zástupců univerzity. Univerzita jim poskytuje informace potřebné pro jejich nový začátek

v cizí zemi. Oproti tomu adaptace v běžném životě je náročnější, byť s ní zahraničním studentům při jejich příjezdu pomáhá nejen univerzita, ale i organizace Buddy System. V rámci adaptace doporučujeme, aby pro zahraniční studenty, kteří v ČR studují v rámci dlouhodobých studijních programů, byl vyčleněn konkrétní pracovník na pomoc s každodenními problémy, které jim život v nové zemi přináší. Jednalo by se o osobu, která by jim poskytovala informace, které jim život v ČR usnadní a netýkají se akademického prostředí. Z rozhovorů vyplynulo, že se jedná o informace typu: kde zakoupit sim kartu, jak zařídit bankovní účet, informace o existenci web adresy www.idos.cz atd. Z výzkumu rovněž vyplynulo, že by se mělo jednat o osobu, která by z vlastní iniciativy průběžně kontrolovala, jak se zahraniční studenti adaptují na nové prostředí, neboť v tuto chvíli dle informantů komunikace probíhá pouze jednosměrně.

Další doporučení směřujeme na ubytování zahraničních studentů. Současné vybavení vysokoškolských kolejí je dle informantů nedostačující z hlediska aktivit, které lze na kolejích provozovat. Pro větší sociální interakci mezi studenty a tedy i lepší adaptaci, by bylo dle informantů vhodné, mít koleje vybavené například o tzv. „games rooms“. Tedy místnosti, kde by studenti mohli trávit svůj volný čas a družit se při volnočasových aktivitách. Rovněž separace zahraničních studentů od českých studentů není vzhledem k adaptaci na nové prostředí nejideálnější. Zahraniční studenti by neměli být přesouváni výhradně do jedné části vysokoškolské koleje, ale měly by být ubytování s českými studenty. Právě interakce s českými studenty jim adaptaci na nové prostředí usnadní a urychlí. Tato interakce může být přínosná pro obě strany současně. Studenti se od sebe mohou učit jazykům a rovněž kulturním odlišnostem. Čeští studenti navíc mohou zahraničním studentům pomoci s každodenními záležitostmi, se kterými se setkávají mimo akademickou půdu.

5.9 Limity výzkumu

V souvislosti s daným výzkumem je vhodné zmínit rovněž limity, které omezují přínos práce a mohou být podnětem pro budoucí realizaci dalších prací v této oblasti výzkumu. Vzhledem k časové a finanční náročnosti byla bakalářská práce a její výzkum zaměřen pouze na jednu univerzitu, a to UTB ve Zlíně. Získané poznatky týkající se volby studentů ke studiu na UTB ve Zlíně proto nelze zevšeobecňovat a vztahovat na ostatní univerzity v ČR. V rámci výzkumu byl vzorek zúžen na zahraniční studenty doktorského studijního programu studující v anglických studijních programech. Je však třeba zdůraznit, že

zúžení výzkumného vzorku bylo od počátku záměrem práce. Kvalitativní výzkumné šetření bylo aplikováno na zkoumaném vzorku devíti informantů, a proto jsou zjištěné informace omezeny pouze na tuto sledovanou skupinu. Vzhledem k tomu, že UTB sídlí ve Zlíně, nelze rovněž adaptaci zahraničních studentů na prostředí zevšeobecňovat a vztahovat na celou ČR. Adaptace zahraničních studentů na prostředí se může lišit v závislosti na počtu obyvatel daného města a prostředí, ve kterém se nachází. Za jisté omezení výzkumu, které lze přičíst časové náročnosti, lze rovněž považovat nepropojení kvalitativního výzkumu s metodou pozorování. Metoda pozorování by nám umožnila blíže definovat strategii adaptace na nové prostředí u jednotlivých zahraničních studentů.

ZÁVĚR

V bakalářské práci „motivace cizinců studentů ke studiu na UTB a jejich adaptace na nové prostředí“ jsme se snažili zjistit, co motivuje zahraniční studenty ke studiu v jiné zemi a ve vztahu k tomu volbě studia na UTB ve Zlíně. Současně nás zajímalo, jak probíhá adaptace těchto studentů na nové prostředí. Důvodem volby tématu byla neustále se zvyšující mobilita studentů. Počet studentů studujících mimo svou domovskou zemi neustále narůstá, stejně tak se zvyšuje zájem zahraničních studentů o studium v ČR a na UTB ve Zlíně. Motivace cizinců studentů ke studiu v zahraničí a jejich adaptace na nové prostředí jsou témata, která jsou v ČR opomíjená a doposud nebyla komplexně zpracovaná.

V teoretické části bakalářské práce jsme se snažili především vymezit odborné termíny, definice a obecné poznatky, které se váží k danému tématu. Úkolem bylo objasnit pojem motivace, neboť ten je ústředním pojmem dané práce. Dále jsme se zaměřili na terciární sektor vzdělávání v ČR se zaměřením na vysokoškolské vzdělávání. V rámci této kapitoly jsme se rovněž věnovali dodatku k diplomu a Boloňskému procesu. Třetí kapitola se věnuje již konkrétně UTB ve Zlíně a jejími zahraničními studenty. V poslední kapitole s názvem adaptace jsme blíže definovali aspekty, ke kterým dochází při střetu s novým kulturním prostředím.

V empirické části práce definujeme výzkumný problém a celkový design výzkumu. Na základě vymezení výzkumného problému jsme zvolili kvalitativní výzkum s využitím metody polostrukturovaného rozhovoru. Data, která jsme získali z rozhovoru, jsme zpracovali formou otevřeného kódování a následně jsme provedli interpretaci dat a doporučení pro praxi.

Cílem bakalářské práce bylo zjistit, co motivuje studenty cizince ke studiu v zahraničí a ve vztahu k tomu volbě studia na UTB ve Zlíně. Dílčí cíl byl zaměřen na adaptaci studentů na nové prostředí. Do výzkumu bylo zahrnuto devět zahraničních studentů doktorského studijního programu UTB ve Zlíně studujících v anglických studijních programech.

Z výzkumu vyplývá, že motivace zahraničních studentů ke studiu v zahraničí je velmi rozmanitá a je převážně spojena s pozitivní potřebou rozvíjet svou vlastní osobnost. Studenty především motivuje možnost rozšířit si do budoucna obzory, možnost poznat nové lidi, novou kulturu, získat zkušenosti či spolupracovat s odborníky v jejich oblasti výzkumu. Pro jiné studenty je motivace spojena s jistým nedostatkem či absencí v jejich zemi, případně se zvýšenými náklady na studium nebo nemožností se dále rozvíjet. Ať už

je tedy motivace ke studiu jakákoliv, je u každého účastníka vzdělávacího procesu velmi individuální. Studium v zahraničí přináší studentům mnoho výhod, především si však tímto studiem připravují „půdu“ pro budoucí uplatnění na rychle se měnícím trhu práce. Tímto krokem studenti z hlediska hierarchie potřeb uspokojují vývojově nejvyšší potřebu Maslowovy pyramidy, a tou je potřeba se v budoucnu seberealizovat.

Důvody, které vedou studenty k volbě studia na UTB ve Zlíně, jsou odlišené od prvotní motivace studovat v zahraničí. Z mnoha univerzit, které se studentům nabízely, si zahraniční studenti doktorského studijního programu zvolili právě UTB ve Zlíně. Z výzkumu vyplývá, že pro zahraniční studenty je podstatný především kontakt s danou univerzitou skrze představitele, ať už tedy kontakt osobní či formou e-mailové komunikace. Právě prvotní komunikace s personálem univerzity je mnohdy při volbě univerzity rozhodující, neboť díky ní si účastníci vytvoří celkový obrázek o fungování univerzity a o univerzitě samotné tím získají více informací. Důležitá se ukázala především rychlá zpětná reakce na jejich e-mailové dotazy. Z výzkumu vyplývá, že ve srovnání s jinými univerzitami je vstřícnost, ochota a rychlost odpovědi na e-mailové dotazy ze strany UTB ve Zlíně na velmi vysoké úrovni. Obrázek o univerzitě si zahraniční studenti mohou vytvořit rovněž díky pozitivnímu doporučení studentů či kamarádů, kteří zde již studují nebo případně v minulosti studovali. Mezi další důvody, které vedou zahraniční studenty k volbě studia na UTB ve Zlíně, je rovněž vidina spolupráce s odborníky v jejich daném oboru. Dále se ukazuje, že neméně důležitá byla pro studenty rovněž lokalita univerzity, jméno a její asociace se slavným podnikatelem Tomášem Baťou. Z výzkumu rovněž vyplynulo, že ve srovnání s jinými univerzitami se studium a bydlení pro zahraniční studenty jeví v ČR na UTB ve Zlíně jako více finančně přijatelné.

Adaptace na nové prostředí u jednotlivých studentů probíhá rozdílně. Pro některé jsou začátky obtížnější a pro jiné méně, především díky tomu, že se již s podobným prostředím setkali dříve. Bezproblémovou adaptací bylo možné pozorovat především u studentů pocházejících z evropských zemí. Mnozí studenti v souvislosti s adaptací zmiňují dva druhy adaptace, a to adaptaci v akademickém prostředí a adaptaci ve společnosti. Adaptace v akademickém prostředí je pro zahraniční studenty bezproblémová a snazší, neboť se jim v akademickém prostředí dostává pomoci od zástupců univerzity či studentů. Oproti tomu adaptace ve společnosti se jeví jako více obtížná. V této oblasti by zahraniční studenti uvítali více informací, případně oficiálního poradce, který by jim s adaptací v běžném životě pomohl. Adaptaci zahraničních studentů na nové prostředí nejvíce ztěžuje

je jazyková bariéra, především tedy neznalost, případně neochota českých občanů komunikovat v jiném než jejich rodném jazyce. Dále pak adaptaci ztěžuje rovněž změna počasí či stesk po domově, tedy to, co s sebou přechod do nového prostředí přináší. Obtížná byla adaptace především pro studenty, kteří se v ČR a konkrétně ve Zlíně setkali s rasistickými poznámkami ze strany českých občanů. Znepokojující je především fakt, že rasistické poznámky zazněly i na univerzitní půdě.

Hlavní cíle a rovněž dílčí cíl byly výzkumem splněny. V souvislosti s výzkumem je však důležité podotknout, že se jednalo o kvalitativní výzkumné šetření, které bylo aplikováno pouze na zkoumaném vzorku devíti informantů, a proto jsou zjištěné informace omezeny pouze na tuto sledovanou skupinu a nelze je tudíž zevšeobecnit. Přesto se jedná o originální výzkumné šetření, které přináší ucelený pohled na danou problematiku výzkumu.

Závěrem bakalářské práce je vhodné demonstrovat převážně kladný přístup a pozitivní vztah informantů k ČR závěrečnými slovy informanta č 2.

Jsem rad, že jsem tady. Mám rád můj život. Český lidi jsou hodní. Doufám, že můžu zůstat tady dlouho. Mám mnoho český kamarády. Taky mám rád česky jazyk. Doufám, že někdy budu mluvit jenom česky. Česká republika je výborná země.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- BALVÍN, Jaroslav, 2012. *Pedagogika, andragogika a multikulturalita*. Vyd. 1. Praha: Radix. [xxiv] s. obr. příl. ISBN 978-80-86798-07-3.
- BENEŠ, Milan, 2008. *Andragogika*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-2580-2.
- BAUMAN, Zygmunt, 1999. *Globalizace: Důsledky pro člověka*. Vyd.1. Praha: Mladá fronta. ISBN 80-204-0817-7.
- BOBYSUDOVÁ, Ludmila a Julie PIKALOVÁ HERNANDEZOVÁ, 2005. *Cizinec a vzdělávání v České republice*. Vyd. 1. Praha: OPU. ISBN 80-239-4741-9.
- BRDEK, Miroslav a Helena VYCHOVÁ, 2004. *Evropská vzdělávací politika: programy, principy a cíle*. Praha: ASPI. ISBN 80-86395-96-0.
- CAKIRPALOGLU, Panajotis, 2012. *Úvod do psychologie osobnosti*. Vyd. 1. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4033-1.
- DRBOHLAV, Dušan, 2010. *Migrace a (i)migranti v Česku: kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). ISBN 978-80-7419-039-1.
- FARKOVÁ, Marie, 2009. *Dospělost a její variabilita*. Vyd. 1. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2480-5.
- GIDDENS, Anthony, 1999. *Sociologie*. Vyd. 1. Praha: Argo. ISBN 80-7203-124-4.
- HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ, 2000. *Psychologický slovník*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-303-X.
- HOMOLA, Miloslav, 1972. *Motivace lidského chování*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.
- LIŠKA, Václav, 2004. *Doctorandus: průvodce budoucích Ph.D.* Vyd. 1. Praha: Professional Publishing. ISBN 80-86419-60-6.
- MIOVSKÝ, Michal, 2006. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Grada. ISBN 80-247-1362-4.
- MUŽÍK, Jaroslav, 2004. *Androdidaktika*. Vyd. 2., přeprac. Praha: ASPI. ISBN 80735704592.

- NAKONEČNÝ, Milan, 1995. *Psychologie osobnosti*. 1. vyd. Praha: Academia. ISBN 80-200-0525-0.
- NAKONEČNÝ, Milan, 1996. *Motivace lidského chování*. Vyd. 1. Praha: Academia. ISBN 80-200-0592-7.
- PALÁN, Zdeněk, 2003. *Základy andragogiky*. Praha: Vysoká škola J.A. Komenského. ISBN 80-86723-03-8.
- PAULÍK, Karel, 2010. *Psychologie lidské odolnosti*. Vyd. 1. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2959-6.
- PRŮCHA, Jan, 2004. *Interkulturní psychologie: sociopsychologické zkoumání kultur, etnik, ras a národů*. 1. vyd. Praha: Portál. ISBN 80-7178-885-6.
- TESAŘ, Filip, 2007. *Etnické konflikty*. Vyd. 1. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-097-9.
- SOUKUP, Václav, 2000. *Přehled antropologických teorií kultury*. Vyd. 1. Praha: Portál. ISBN 80-7178-328-5.

Internetové zdroje:

- ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. © 2014. Informace pro školy. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2014-10-15]. Dostupné z <http://www.mvcr.cz/clanek/informace-pro-skoly.aspx?q=Y2hudW09Mw%3D%3D>.
- ČESKO. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. © 2013-2014. Boloňský proces. In: *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy*. [online]. [cit. 2014-10-21]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/bolonsky-proces-1>.
- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2014. Školy a školská zařízení 2013/2014. *Český statistický úřad*. [online]. [cit. 2014-10-20]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/publ/230042-14-r_2014.
- Diploma supplement Label, © 2000-2014. In: *Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně* [online]. [cit. 2014-10-15]. Dostupné z: <http://www.utb.cz/o-univerzite/diploma-supplement-label?lang=1>.

NYAUPANE, P. Gyan, PARIS, M. Cody a Victor TEYE, 2011. Study abroad motivations, destination selection and pre-trip attitude formation. *International journal of tourism research* [online]. Vol. 13, issue 3, s. 205-217 [cit. 2015-03-04]. Dostupné z: <http://onlinelibrary.wiley.com.proxy.k.utb.cz/doi/10.1002/jtr.811/full>.

MOVASSAGHI, Hormoz, Fahri UNSAL a Kenan GÖÇER, 2014. Study abroad decisions: Determinants & perceived consequences. *Journal of higher education theory and practice*. [online]. Vol. 14, issue 1, s. 69-80 [cit. 2015-03-04]. Dostupné z: <http://search.proquest.com.proxy.k.utb.cz/docview/1535656632?pq-origsite=summon>.

Výroční zpráva o činnosti [online], 2001- . Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně [cit. 2014-10-19]. Čerpáno z výročních zpráv vydaných v letech 2006-2014. Ke stažení dostupné z: <http://www.utb.cz/o-univerzite/vyrocni-zpravy>.

Zákony:

ČESKO, 1998. Zákon č. 111/1998 ze dne 22. dubna 1998 o vysokých školách. In: *Sbírka zákonů České republiky* [online]. Částka 39, s. 5388 – 5419 [cit. 2014-10-22]. Po zadání čísla předpisu dostupné z <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>.

ČESKO, 1999. Zákon č. 326/1999 ze dne 30. listopadu 1999 o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky* [online]. Částka 106, s. 7406 – 7447 [cit. 2014-10-22]. Po zadání čísla předpisu dostupné z <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>.

ČESKO, 2000. Zákon č. 404/2000 ze dne 19. října 2000 o zřízení Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. In: *Sbírka zákonů České republiky* [online]. Částka 115, s. 5310 – 5312 [cit. 2014-10-22]. Po zadání čísla předpisu dostupné z <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>.

ČESKO, 2004. Zákon č. 561/2004 ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky* [online]. Částka 190, s. 10262 – 10324 [cit. 2014-10-22]. Po zadání čísla předpisu dostupné z <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

atd.	a tak dále
aj.	a jiné
ČR	Česká republika
VOŠ	Vyšší odborná škola
VŠ	Vysoká škola
UTB	Univerzita Tomáše Bati

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1 - Maslowova pyramida potřeb (vlastní zpracování)	14
Obr. 2 - Země původu informantů (vlastní zpracování)	35
Obr. 3 - Tematické schéma kategorií (vlastní zpracování)	60

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 - Mezinárodní studenti podle fakult (vlastní zpracování).....	24
Graf 2 - Mezinárodní smlouvy (vlastní zpracování).....	26

SEZNAM TABULEK

Tab. 1 - Počet studentů v letech 2008 – 2013 (vlastní zpracování)	23
Tab. 2 - Počet dlouhodobých mezinárodních studentů v českých studijních programech v akademickém roce 2014/2015 (vlastní zpracování)	25
Tab. 3 - Počet dlouhodobých mezinárodních studentů v anglických studijních programech v akademickém roce 2014/2015 (vlastní zpracování)	25
Tab. 4 - Časový harmonogram výzkumu (vlastní zpracování)	33
Tab. 5 - Bližší specifikace realizace rozhovorů (vlastní zpracování)	38

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA P I - Kódovaný rozhovor s informantem

PŘÍLOHA P II - Informovaný souhlas

PŘÍLOHA P I: KÓDOVANÝ ROZHOVOR S INFORMANTEM

T = Tazatel

I8 = Informant č. 8

T/1	Hi. My name is Mirka and I am a student of Andragogy at Tomas Bata University in Zlín. And this interview that we are conducting is part of my Bachelor's thesis called: "Motivation of foreign students to study at Tomas Bata University and their adaptation." This research is designed to explore the motivation of foreign students and their adaptation to a new environment. After this interview I will prepare transcripts and evaluate them. I would like to assure you that the information you provide to me will be used only for this purpose and will not be abused. For this reason you will also act only under a pseudonym. Do you understand and agree with all of that?	
I8/1	I do understand and agree with everything.	
T/2	O.K. May I ask you where are you from?	
I8/2	I am coming from XXX (name of the country).	
T/3	What faculty do you study?	
I8/3	XXX (faculty).	
T/4	Doctoral or Master program?	
I8/4	Currently I am XXX (number) year doctoral student.	
T/5	I am gonna start with first questions about the motivation. My first question is. What motivated you to study abroad? What made you to decide to study abroad?	
I8/5	First of all, I believe my some international experience , which I got during my Bachelor studies. I was taking part in some international projects in cooperation with Sweden and UK. And that project lasted for maybe two years and I did really love the atmosphere, the international atmosphere, people from different countries, people with different views, opinions and I decided for myself that I should really continue somewhere abroad. And then there was, so it was main reason. And secondly, I did studied, I had been studying English for almost all my life at that period and I really wanted to keep on going and improve it and I found the possibility of studying English very good way to improve it.	Zkušenost Využití jazykových znalostí Osobní rozvoj
T/6	Was there any inner motives that led you to study abroad?	
I8/6	Inner motives? (thinking) Can I ask for some clarification? What do you mean by inner motives?	

T/7	Something inside you, that made you to study abroad, to come to this decision.	
18/7	<p>O.K. I had some... (thinking) Like inner motives? I believe what I told you before can be called as an inner motive too. But to be, maybe to be more, to provide you with some more details, just I need maybe couple of seconds to come up with an idea. (thinking) Inner motive can be as your willingness to keep on improving and to develop more. And if you have some new things, for which you need to adapt, which you need to learn, automatically you are broadening your mind, you are becoming more open minded. So even if you come to some other city or some other place, some other country, you'll get to know some new things, some new words, some new traditions, some new people. And all of that is like it's broadening your knowledge I believe. So I think it's kind of never ending continues process and I find it very interesting and good opportunity. And at the same time it's a challenge, because I was always living with my family, with my friends and all of the sudden to go to some city Zlin, I have never heard about it before. Some small city, all new people, new university, new traditions, everything new. Sometimes you know it's scaring, but you just need to make the first step. And when you do it, everything becomes much easier and it's much easier for the further steps in your life.</p>	<p>Osobní rozvoj</p> <p>Osobní rozvoj</p> <p>Osobní rozvoj</p> <p>Příležitost</p> <p>Výzva</p>
T/8	Can you tell me, when was the first time, the very first time that you thought about studying abroad?	
18/8	<p>As our university had an international department, it was international economics. And this department had lot of connections and relations with other universities abroad and mainly UK. And I had some experience attending some lectures, even conducted by professors from the UK or some other countries. And they were telling us about the possibility of studying abroad, so I started thinking about it.</p>	<p>Vyšší informovanost</p>
T/9	And when was that?	
18/9	<p>It was during my Bachelor's. So let say maybe, in XXX (name of the country) Bachelor program lasts for four years. And maybe, second year, third year. And at the same time I started taking part in those international projects, so it involved a lot of traveling around XXX (name of the country) and both around Europe. So they are like, I would say, these two main reasons or I just say like international lectures and international experience.</p>	<p>Bakalářské studium</p>

	<p>education in Czech Republic. And general consulate of Czech Republic in XXX (part of the country), he was giving a presentation about studying in Czech Republic. He presented the number of universities and Tomas Bata University was one of them. So, basically after that I came back home, I started surfing the net and I got more, even more information about the university and that was first time I got to know about the university.</p>	<p>Prezentace o studiu v ČR Informace</p> <p>Internet Informace</p>
T/17	<p>What was the reason that you choose this university out of all of them?</p>	
I8/17	<p>Honestly speaking, I didn't try to find too many options. I don't know why. But I had a few options and why became Zlin out of those options? Firstly, I got to know from face to face contact about the university. Secondly, the university was providing quiet good conditions in terms of scholarship and the tuition fee. So tuition fee was not extremely high and moreover students were getting scholarship. It was very important too. Thirdly, third reason, the Czech Republic is also Slavic country, it's not so much far away. And the cost of living in Czech Republic is relatively low, relatively affordable I would say and it's not as high as in some western countries.</p>	<p>Přímý kontakt</p> <p>Přijatelné náklady spojené se studiem</p> <p>Lokalita Přijatelné náklady spojené se studiem</p>
T/18	<p>Why did you choose to study PhD. here?</p>	
I8/18	<p>When I was doing my last semester of Master program, I was closely cooperating with some teachers. And actually at the end of my, they were my supervisors, two supervisors. And they propose me at the end to continue my studies as an option, if I was interested in it. So at that time I was trying to understand, what would be better for me and I really liked working with those two teachers, so I decided to accept their offer. Moreover they propose me to be my supervisors during my doctorate program. And I thought it would be a great opportunity to get some knowledge, to try to get some new experience, because PhD study is completely different compare to Master's, of course Bachelor's. It gives you much more free time, but at the same time you should manage it very, I would say efficiently, because if you don't manage it efficiently, it don't bring any outcomes or results and at the end of the day you just loose the time.</p>	<p>Spolupráce s odborníky</p>
T/19	<p>May I ask you, what were the other options out of all those universities that you searched for?</p>	
I8/19	<p>When choosing for Master program?</p>	

T/20	Hmm.	
18/20	There was another two universities in Germany and one university in Poland. As well as two universities in Sweden I would say.	Univerzita (Německo) Univerzita (Polsko) Univerzita (Švédsko)
T/21	And before choosing the PhD. here, have you searched any other universities in Czech?	
18/21	Honestly no, because I was so, how to say... (thinking). I really liked everything here in Zlin and moreover you know after you have established some contacts and especially business contacts. Business contacts in terms of university can be also used. So I think it's much easier to continue at one place.	
T/22	O.K. That's all my questions about the motivation. I am gonna go to the next step the adaptation. How did you adapt to a new environment?	
18/22	I can't tell you I had any problems. I mean I just came to Zlin. I immediately went to international dormitory where I met my roommate. And since that time, then we met more people, more students, then we got to know more about the university. We started hanging around with some older students. Older students introduced us to some other people, both Czech and internationals. And I don't think there was some specifics, there were some steps or phases of adaptation. So, that was just ongoing process, you know.	Bez problému
T/23	How did university help you with the adaptation or its students?	
18/23	Like the university was providing every international student with quite good information, there were some live ads journals. University international office was really open and it was, they were ready to help students when they required some help. We could call them, we could contact them, we could write them email and the response was very immediate. As far as you know there is also Buddy system at the university, but at that time it was mainly focusing on Erasmus students. And long term students were not target group of the Buddy system, so we didn't have any Buddy students, but it was not the problem for me personally, because I met some older students who stayed in Zlin for longer time and they introduced everything to me.	Poskytnuté informace Mezinárodní oddělení Neměl jsem svého Buddy Studenti
T/24	What would help you to a better adaptation or how would it help you?	
18/24	I believe it really depends on a person. And if person is open minded, if person is quite open for communication, this person can adapt anywhere. And as for	

	<p>help, this person would find what he needs in some certain situations. But here as for my own experience what could help you? (thinking) University was providing students with some, you know, basic information about cost of living, about such things. But maybe just this information could be improved slightly. Maybe some Czech students or Czech origins, they could write some useful information, more useful information, like let's say, I got to know very great website, that's just an example for transportation as idos.cz for example. Before I got to know it, I was really confused how to get around. But after I got to know this website everything became so easily and just one example. Another example how let say hospitals work or where you can buy things like supermarkets, or where you can go, like you know, more like information, which helps you to get to know the environment. Because in the university, there is no problem at all. Teachers help you, other students help you, but when you are alone out there in the world then you need some at least not help, but some advice or hints or guidelines what to do.</p>	<p>Více informací</p> <p>Více informací</p>
<p>T/25</p>	<p>What culture differences surprised you the most? Why was this so?</p>	
<p>18/25</p>	<p>There are not too many culture differences between our people in XXX (name of the country) and here in Czech Republic. Maybe there are some like preferences, different preferences like people in Czech Republic are crazy about hockey, or some other games, which are not so popular in XXX (name of the country). Another thing, here people are really proud and do love beer and they can drink it even during the lunch. I was surprised by it. It's not common thing in XXX (name of the country). But O.K. I understand it's very small glass or something, but it's not common thing in XXX (name of the country). Maybe it's xxx another stereotype, but it happens sometimes, but not very often. I think especially older people, they don't really like, when they hear Russian language or O.K. any foreign language or especially Russian language. So, when they hear some foreign language, they just got scared little bit or start looking at you in some different way. Or when they hear Russian language, they even become angry. Bur they are not too many of such people, they are just a few ones. Another cultural difference maybe (thinking) O.K. The way how you celebrate, how people in Czech Republic</p>	<p>Sportovní nadšení</p> <p>Alkohol</p> <p>Předsudky k cizincům</p> <p>Předsudky</p> <p>Zvyky</p>

	<p>celebrate some holidays, let's say Christmas and New Year's day. XXX (name of the country) is more orthodox and Czech Republic is catholic, so you have catholic Christmas that seems to be the most important holiday over the year. And in XXX (name of the country) everybody works at this time. Nobody, we just don't have this holiday, we have it later in January, at the beginning of the January. And this is also very, second maybe most important holiday, but the New Year's day is considered to be like the most important holiday. So it's like another difference that on the thirty first of December, they are some people out, there is some action going on, but in general there is nothing big like. In XXX (name of the country) is a huge holiday, huge environment, different environment, people like, they cannot running, rushing everywhere. Cultural difference between Czech Republic and XXX (name of the country), (thinking) more. It's hard to think of any right now, but maybe (thinking). Maybe some people in Czech Republic are more close. I mean close in sense of they are not so, not so open. They don't feel so much to communicate with others. And in XXX (name of the country) it was slightly different. But at the same time, I met other Czech people, who are of different ages, my age, older, quite old, that were very open, there were inviting me even though I was a foreigner to some places to join them during some games or just during their some actions. So you see it otherwise and it's hard to say just like that. But for sure in Zlin I could say that for me, for some European students is much, I don't want to say European. I have some friends coming from Africa and they told me that they have much more problems, just because in, let's say Zlin is a small city. There are not many foreigners, but there are even much less people with different color of the skin. So, they get too much attention and it's like, but it's not my experience, it's experience of other people.</p>	<p>Povaha lidí</p> <p>Předsudky</p> <p>Předsudky k cizincům</p>
T/26	<p>So, my next question is about the intolerance. Can you say something about racial or cultural intolerance? Have you met with any? Like you've mentioned those friends from Africa.</p>	
18/26	<p>Yeah, it's like not directly related to me. Probably, you know, nowadays like there are quite many stereotypes about different things. And in Czech Republic there is a stereotype about XXX (name of the country)</p>	<p>Předsudky k cizincům</p>

	<p>people that they are mainly coming for manual work or construction work. That they drink a lot, that they are not educated. So maybe when some people hear that you are from XXX (name of the country), they might immediately start thinking about that. But I haven't met any intolerance towards me, because of that. So no, I wouldn't say.</p>	Nesetkal jsem se
T/27	<p>What do you miss the most from your home country? I mean, what is not available in the Czech Republic?</p>	
18/27	<p>O.K. First of all people like family and relatives and friends. Secondly, I would say our atmosphere, culture or still you know, you have foreign students, foreign friends, you hang around with them, you go to some pub, you listen to some music or just spent time with them. But still it feels really, really different compare to when you stay in your country, to when you have atmosphere with your friends and saying in some your own pub, listening to that music that was in your country all the time. And that was second thing. And third thing, I would say food. I was living for long time with my grandparents, they have their own garden, so I really got use to homemade vegetables. And I already started (laughing) to say, but vegetables in supermarkets in Czech Republic, I am still not used to them. Especially tomatoes or half a meter cucumbers. But during the summer period, there are some markets, open markets and you can find some good vegetables there but it's a shorter period. A part from that, I can say that I meet some people that are missing their own language. For sure don't miss it, because I can, I use it when talking to some other people or communicating with family. And yeah.</p>	<p>Rodina Přátelé Vlastní kulturu</p> <p>Vlastní kulturu</p> <p>Jídlo</p>
T/28	<p>Where do you see yourself in the future in terms of living?</p>	
18/28	<p>I still have three years to go of my studies. I believe that during this period there might be quite many opportunities about living in the Czech Republic or outside Czech Republic. As far as I am still quite young and I like traveling and like new experiences. I would say that everything depends on their, let's say next day. Whenever there is some interesting offer or opportunity I would definitely go for it. And it doesn't matter whether it's Czech Republic or some other country. Unfortunately I am trying not to see myself in XXX (name of the country) for the nearest period, at least in my part of XXX (name of the country), be-</p>	<p>Uvidím</p> <p>Ve vlastní zemi ne</p>

	cause the situation is quite hard in there. And apart from that having many international contacts like trough students and friends sometimes can bring you more opportunities, you never know, where you can get more information or new offers. So I am still quit dynamic and open.	Jsem otevřen možnostem
T/29	Can anything affect this imagination or your idea that you have at this moment?	
I8/29	I think every minute can affect it. It really depends what happens next. What happens with my studies? How successful they are gonna be? What happens with my preferences? And what happens with, let's say, the world or the economy whatever? It's really hard to say, what can influence you. But at this point of time I don't see any huge reasons to change my mind.	Záleží na okolnostech Nevidím důvod měnit názor
T/30	That's all my questions. Thank you very much.	
I8/30	You are welcome.	

PŘÍLOHA P II: INFORMOVANÝ SOUHLAS

Informed Consent for participation in Interview Research

I volunteer to participate in a research project conducted by Miroslava Krajičková from the Faculty of Humanities (Andragogy for Human Resource Management in Non-Profit Sector). I understand that the Bachelor's thesis called „*Motivation of foreign students to study at TBU and their adaptation*“ is designed to gather information about motivation of long-term foreign students to study at TBU and their adaptation to a new surroundings.

1. My participation in this project is voluntary. I may withdraw and discontinue participation at any time.
2. Participation involves being interviewed by researcher. An audio recording of the interview and subsequent dialogue will be made.
3. I understand that the researcher will not identify me by name. My confidentiality as a participant in the Bachelor's thesis will remain secure. Even potentially identifying data will be removed from the transcripts of the interview.

I hereby declare that I have read and understand the explanation provided to me. According to Act. No. 101/2000 coll., Protection of Personal data I give consent to participate in the above research project.

In ..... Date ..... Signature: .....

Miroslava Krajičková

Signature of the researcher: .....